

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
СУМСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ АГРАРНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ**

Факультет агротехнологій та природокористування

Кафедра туризму

До захисту
Допускається
Завідувач кафедри

Олександр КОВАЛЕНКО

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

за першим (бакалаврським) рівнем вищої освіти

На тему: «Інновації в туризмі: сучасні тенденції та тренди»

Виконала:

(підпис)

Авершина Д.С.
(прізвище, ініціали)

Група:

ЗТУР 2001-1

(Науковий) керівник:

(підпис)

Єпик Л. І.
(прізвище, ініціали)

Суми – 2025

ЗАВДАННЯ

на дипломну роботу студентці

Авершиній Дар'ї Сергіївні

1. **Тема роботи:** «Інновації в туризмі: сучасні тенденції та тренди»
2. **Термін здачі студентом закінченої роботи на кафедрі:** 15.05.2025 р.
3. **Вихідні дані до роботи:** на основі результатів проходження виробничої практики та проведеному теоретичному і практичному дослідженні особливостей функціонування туристичних підприємств, маємо різноманітну інформацію, яка дозволить нам сформулювати рекомендації стосовно впровадження інноваційних технологій у роботу туристичних агенцій та підприємств. Під час написання кваліфікаційної (бакалаврської) роботи використовувалися багатоманітні джерела інформації, наприклад: наукові розвідки на дотичну тематику, інтернет-ресурси.
4. **Перелік завдань, які будуть виконуватися в роботі:** розглянути теоретичні аспекти що стосуються сучасних інновацій; проаналізувати принципи застосування інновацій у туристичному бізнесі; надати практичні рекомендації щодо застосування інновацій у діяльності туристичного підприємства.

Керівник дипломної роботи _____ доцент Лариса ЄПІК

Завдання прийняв до виконання _____ студентка Дар'я АВЕРШИНА

Дата отримання завдання «05» вересня 2024 р.

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

№ з/п	Назва етапів кваліфікаційної роботи	Термін виконання	Примітка
1	Визначення об'єкту, предмету дослідження, формулювання мети та задач кваліфікаційної роботи, складання плану	<i>вересень 2024</i>	
2	Підбір та вивчення літературних джерел, законодавчої та нормативної бази	<i>вересень-жовтень 2024</i>	
3	Узагальнення теоретичного матеріалу з обраної теми дослідження та представлення чорнового варіанту першого розділу кваліфікаційної роботи	<i>листопад 2024</i>	
4	Оформлення теоретичної частини кваліфікаційної роботи, узагальнення аналітичної частини	<i>грудень -січень 2025</i>	
5	Завершення практичної частини кваліфікаційної роботи та подання попереднього варіанту третього розділу керівнику	<i>лютий-березень 2025</i>	
6	Доопрацювання теоретичного, аналітичного і практичного розділів кваліфікаційної роботи	<i>квітень 2025</i>	
7	Оформлення кваліфікаційної роботи, та її подання на попередній захист та рецензування	<i>квітень 2025</i>	
8	Перевірка кваліфікаційної роботи на автентичність (подання роботи для перевірки на плагіат на кафедрі, до відділу якості освіти)	<i>26-30 квітня 2025</i>	
9	Подання закінченої роботи та документів до неї до деканату	<i>15 травня 2025</i>	
10	Захист кваліфікаційної роботи	<i>28 травня 2025</i>	

АНОТАЦІЯ

Авершина Д.С. «Інновації в туризмі: сучасні тенденції та тренди», ОПП «Туризм», спеціальність 242 «Туризм і рекреація», Сумський національний аграрний університет, м. Суми, 2025 р.

Бакалаврська робота присвячена дослідженню сучасних тенденцій та трендів інноваційного розвитку в галузі туризму. У роботі здійснено аналіз теоретичних засад інновацій в туризмі, розглянуто ключові фактори, що обумовлюють необхідність та напрямки інноваційного розвитку туристичної індустрії в умовах глобалізації та зростаючої конкуренції. Особливу увагу приділено вивченню впливу цифрових технологій на трансформацію туристичного бізнесу, зокрема розвитку онлайн-платформ, мобільних додатків, штучного інтелекту, віртуальної та доповненої реальності. В роботі проаналізовано сучасні тренди інновацій в різних сегментах туристичної галузі, включаючи готельний бізнес, транспорт, туроператорську діяльність, гастрономічний туризм та інші. На основі проведеного аналізу виявлено основні проблеми та перспективи впровадження інновацій в туризмі, а також запропоновано рекомендації щодо стимулювання інноваційної діяльності в туристичній сфері. Робота має практичне значення для фахівців туристичної галузі, науковців та студентів, які цікавляться питаннями інноваційного розвитку туризму.

Ключові слова: інновації, туризм, тенденції, тренди, цифрові технології, туристичний бізнес, онлайн-платформи, штучний інтелект, віртуальна реальність, готельний бізнес, транспорт, туроператорська діяльність, гастрономічний туризм.

ABSTRACT

Avershyna D.S. "Innovations in Tourism: Current Trends and Trends", Educational Professional Program "Tourism", Specialty 242 "Tourism and Recreation", Sumy National Agrarian University, Sumy, 2025.

The bachelor's thesis is dedicated to the study of current trends and tendencies in the innovative development of the tourism industry. The paper analyzes the theoretical foundations of innovation in tourism, examines the key factors that determine the necessity and directions of innovative development of the tourism industry in the context of globalization and increasing competition. Particular attention is paid to the study of the impact of digital technologies on the transformation of the tourism business, including the development of online platforms, mobile applications, artificial intelligence, virtual and augmented reality. The paper analyzes current innovation trends in various segments of the tourism industry, including the hotel business, transportation, tour operator activities, gastronomic tourism, and others. Based on the analysis, the main problems and prospects for the implementation of innovations in tourism are identified, and recommendations for stimulating innovative activity in the tourism sector are proposed. The work has practical significance for specialists in the tourism industry, researchers, and students interested in the issues of innovative development of tourism.

Keywords: innovations, tourism, tendencies, trends, digital technologies, tourism business, online platforms, artificial intelligence, virtual reality, hotel business, transportation, tour operator activities, gastronomic tourism.

ВСТУП.....	7
РОЗДІЛ 1. ІННОВАЦІЙНИЙ РОЗВИТОК ПІДПРИЄМСТВ У СФЕРІ ТУРИЗМУ: ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ.....	10
1.1. Зміни у туризмі: інновації сьогодення.....	10
1.2. Економічна сутність інновацій в туризмі.....	13
РОЗДІЛ 2. РІЗНОМАНІТНІСТЬ ІННОВАЦІЙ ТУРИСТИЧНОЇ СФЕРИ.....	21
2.1. Інновації у туристичній сфері: понятійний апарат.....	21
2.2. Значення інновацій для прогресу туристичної індустрії.....	23
РОЗДІЛ 3. ЗАСТОСУВАННЯ ІННОВАЦІЙ У ТУРИСТИЧНОМУ БІЗНЕСІ: ПРАКТИЧНИЙ АСПЕКТ.....	37
ВИСНОВКИ.....	44
СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ.....	46
ДОДАТКИ.....	50

Актуальність теми дослідження. Актуальність дослідження інновацій в туризмі, особливо в контексті сучасних тенденцій та трендів, є беззаперечною та зумовлена низкою ключових факторів. Насамперед, сучасний туристичний ринок характеризується високим рівнем конкуренції, що вимагає від дестинацій та туристичних підприємств постійного пошуку нових підходів для залучення та утримання клієнтів. Інновації виступають ключовим інструментом для створення унікальних та конкурентоспроможних туристичних продуктів і послуг, які відповідають зростаючим вимогам та мінливим вподобанням споживачів.

Стрімкий розвиток цифрових технологій кардинально трансформує усі сфери життя, і туризм не є винятком. Впровадження онлайн-платформ, мобільних додатків, штучного інтелекту, віртуальної та доповненої реальності, Інтернету речей (IoT) та інших технологічних рішень відкриває безпрецедентні можливості для оптимізації бізнес-процесів, покращення якості обслуговування, персоналізації туристичного досвіду та створення нових форм взаємодії між туристами та постачальниками туристичних послуг. Розуміння сучасних технологічних трендів та їхнього впливу на туристичну галузь є критично важливим для забезпечення її подальшого розвитку та адаптації до вимог цифрової епохи.

Сучасні туристи все більше прагнуть до отримання автентичного, емоційно насиченого та персоналізованого досвіду. Інновації в туризмі дозволяють задовольнити ці потреби шляхом розробки нових видів туристичних продуктів, таких як *experience tourism*, *sustainable tourism*, *niche tourism*, які пропонують туристам унікальні можливості для самопізнання, культурного обміну та відповідальної подорожі. Використання інноваційних підходів до інтерпретації культурної та природної спадщини, розвитку інтерактивних екскурсій, гейміфікації туристичного досвіду, сприяє

підвищенню зацікавленості туристів та поглибленню їхніх вражень від подорожі.

Враховуючи вищезазначене, дослідження сучасних тенденцій та трендів інновацій в туризмі є надзвичайно актуальним для України, яка має значний туристичний потенціал та прагне до інтеграції у світовий туристичний простір. Результати даного дослідження можуть бути використані для розробки стратегій інноваційного розвитку туристичної галузі України, підвищення її конкурентоспроможності, залучення інвестицій та забезпечення сталого розвитку туризму в довгостроковій перспективі.

Аналіз літературних джерел і результатів наукових досліджень.

Дослідженням цієї проблеми займалися такі автори як Дорош Ю., Зибарева О., Кулиняк І., Огієнко М., Савіцька О., Шуптар-Пориваєва Н. та ін.

Мета роботи: виявлення, систематизація та аналіз сучасних тенденцій і трендів інноваційного розвитку в туристичній галузі, а також розробка практичних рекомендацій щодо їхнього ефективного впровадження для збагачення туристичної пропозиції та підвищення конкурентоспроможності туристичних підприємств та дестинацій.

Визначена мета вимагає вирішення наступних завдань:

1. Проаналізувати теоретичні засади інновацій в туризмі, визначити сутність, класифікацію та особливості інноваційних процесів у галузі.
2. Дослідити сучасні тенденції та тренди інноваційного розвитку в різних сегментах туристичної галузі (готельний бізнес, транспорт, туроператорська діяльність, гастрономічний туризм, тощо), виявити ключові технології та підходи, що їх визначають.
3. Оцінити вплив впровадження інновацій на конкурентоспроможність туристичних підприємств та дестинацій, а також розробити практичні рекомендації щодо ефективного використання сучасних інноваційних інструментів для збагачення туристичної пропозиції України.

Об’єкт дослідження – інноваційні процеси в туристичній галузі, що проявляються у сучасних тенденціях та трендах її розвитку.

Предмет дослідження – аналіз ключових тенденцій і трендів інноваційного розвитку в туризмі.

Методи дослідження – методологічною основою став системний підхід до вивчення сучасних інноваційних технологій на основі дослідження наукової літератури та застосування загальнонаукові методів – аналізу, синтезу та узагальнення.

Теоретичне та практичне значення дослідження. Результати дослідження дають можливість оцінити потенціал запровадження інноваційних технологій у роботу туристичного підприємства. Надані рекомендації можна використовувати для оптимізації роботи туристичного підприємства туризмі на основі сучасних інноваційних технологій.

Апробація результатів дослідження. Результати даних досліджень були висвітлені в матеріалах: 1. Міжнародній науково-практичній конференції «Актуальні проблеми та перспективи розвитку агропродовольчої сфери, індустрії гостинності та торгівлі», яка проходила 5 листопада 2024 року у м. Харкові на базі Державного біотехнологічного університету (Додаток 1). 2. Науково-практичної конференції викладачів, аспірантів та студентів Сумського НАУ, яка проходила в м. Суми 14-18 квітня 2025 р. (Додаток 2)

Структура і обсяг роботи. Робота складається із вступу, трьох розділів, загальних висновків, списку використаних джерел (26 найменувань). Загальний обсяг дослідження складає 45 сторінок (без додатків).

РОЗДІЛ 1. ІННОВАЦІЙНИЙ РОЗВИТОК ПІДПРИЄМСТВ У СФЕРІ ТУРИЗМУ: ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ

1.1. Зміни у туризмі: інновації сьогодення

Індустрія туризму зазнає глибоких змін, викликаних швидким прогресом технологій, трансформацією поведінки споживачів та глобальними проблемами. В цих умовах, новаторство є не просто бажаним, а життєво необхідним елементом для досягнення успіху. Майбутнє туристичної галузі визначають наступні ключові інноваційні тренди.

Одним із найважливіших напрямів є цифрова трансформація та персоналізація. Завдяки можливостям аналізу великих даних та застосуванню штучного інтелекту, туристичні фірми отримують змогу створювати для клієнтів унікальні маршрути, рекомендувати індивідуально підібрані готелі та розваги, відкривають нові перспективи для віртуальних подорожей, дозволяючи зацікавленим особам ознайомитися з майбутніми місцями відпочинку ще до фактичної поїздки.

Впровадження "розумних" технологій в готелях, що включають датчики та сенсори, дозволяє автоматично оптимізувати кліматичні умови в номерах, регулювати освітлення та інші параметри, забезпечуючи найвищий рівень комфорту для відвідувачів.

Важливою тенденцією є також сталий розвиток та екологічна свідомість. Зростає інтерес туристів до відпочинку на природі, екологічно відповідального туризму та підтримки місцевих спільнот. Туристичні об'єкти активно впроваджують енергозберігаючі технології, використовують відновлювану енергію та зменшують обсяги відходів. Мандрівники прагнуть зануритися в автентичну атмосферу регіону, вивчати місцеву культуру та гастрономію [6, с. 57-59].

Безпека та гігієна набувають першочергового значення для сучасного туристичного бізнесу. Пандемія COVID-19 зумовила особливу актуальність

безконтактних технологій. Онлайн-реєстрація, електронні ключі та безготівкові розрахунки мінімізують фізичні контакти та знижують ризик інфікування. Туристичні компанії розробляють та застосовують жорсткі санітарно-гігієнічні норми для гарантування безпеки як клієнтів, так і персоналу. Збільшується попит на медичний туризм, що поєднує відпочинок з оздоровчими та лікувальними процедурами.

Сучасні туристичні послуги відрізняються гнучкістю та багатофункціональністю, облаштовують коворкінги, забезпечують швидкісний інтернет та створюють інші умови для продуктивної роботи. Концепція "bleisure" (поєднання бізнесу та дозвілля) стає дедалі популярнішою, спонукаючи туристичні компанії пропонувати комплексні пакети, що включають як ділові заходи, так і програми для відпочинку. Через обмеження міжнародних поїздок та прагнення відкрити нові місця поблизу дому, відпочинок у межах власного міста чи регіону набуває популярності.

Соціальна відповідальність є невід'ємною складовою сучасного туристичного бізнесу. Туристичні компанії активно співпрацюють з місцевим населенням, в соціальних та благодійних проектах, спрямованих на збереження культурної спадщини та підтримку соціально вразливих груп населення, стає все більш важливою.

У сучасних умовах, туризм, як одна з найбільш динамічних галузей світової економіки, відзначається колосальною конкуренцією. Інновація в туристичній сфері – це процес створення та запровадження нових або значно вдосконалених туристичних продуктів, послуг, технологій, управлінських підходів та маркетингових стратегій, спрямованих на підвищення ефективності, конкурентоздатності та якості туристичної діяльності [13, с. 179-180]. З економічної точки зору, інновації в туризмі можна класифікувати за різними критеріями: за характером (радикальні та поступові), за галуззю застосування (продуктові, технологічні, маркетингові, організаційні). Значущість інновацій в туризмі проявляється у зростанні

конкуренентоспроможності, залученні інвестицій, покращенні якості туристичних послуг, розвитку інфраструктури та забезпеченні сталого розвитку галузі. Інновації дозволяють туристичним підприємствам і DESTИНАЦІЯМ розробляти унікальні пропозиції, що вигідно вирізняються на фоні конкурентів. Наприклад, готель може запропонувати гостям віртуальні екскурсії околицями за допомогою VR-технологій або створити мобільний додаток з індивідуальними рекомендаціями щодо розваг та екскурсій.

Інноваційна діяльність є стимулом для інвестицій в туристичний сектор, оскільки інвестори зацікавлені у фінансуванні перспективних проєктів. Наприклад, впровадження систем штучного інтелекту для підтримки клієнтів може генерувати нові вакансії для спеціалістів з розробки та технічного обслуговування цих систем.

Інновації роблять туристичні продукти та послуги більш привабливими, що сприяє збільшенню туристичного потоку та доходів від туризму. Наприклад, запровадження безконтактних технологій в готелях та аеропортах підвищує зручність та безпеку подорожей для туристів. Впровадження інновацій в туризмі часто стимулює розвиток туристичної інфраструктури, створюючи кращі умови як для туристів, так і для місцевих жителів. Прикладом може бути будівництво нових доріг та туристичних об'єктів, що відкриває нові перспективи для регіонального розвитку туризму. Інновації також здатні сприяти сталому розвитку туризму, забезпечуючи збереження природних та культурних ресурсів і враховуючи інтереси місцевих громад [17, с. 71-72]. Сучасні інновації в туризмі охоплюють широкий спектр напрямів, серед яких виділяються цифрові технології, персоналізація туристичних вражень (індивідуальні маршрути, персоналізовані рекомендації, програми лояльності), екологічний туризм (еко-готелі, екологічні маршрути, просвітницькі ініціативи), культурний туризм (культурні фестивалі, музеї та історичні пам'ятки, майстер-класи), а також медичний туризм (оздоровчі програми, SPA-центри, медичні послуги). Цифрові технології виступають

потужним інструментом, автоматизують багато процесів, підвищують якість обслуговування та розширяють доступність туристичних послуг для широкої аудиторії. Наприклад, мобільні додатки з функцією перекладу спрощують комунікацію туристів з місцевим населенням. Персоналізація туристичного досвіду є важливою тенденцією, оскільки сучасні туристи цінують індивідуальний підхід та можливість отримувати послуги, що відповідають їхнім персональним потребам та інтересам. Наприклад, готель може запропонувати вибір подушок та ковдр, враховуючи індивідуальні вподобання гостей. Екологічний туризм є перспективним напрямом, що дозволяє поєднувати відпочинок з відповідальним ставленням до навколишнього середовища.

Вказані тенденції демонструють, що туристичний бізнес еволюціонує в напрямку технологічності, персоналізації, екологічної свідомості та соціальної відповідальності. Компанії, здатні адаптуватися до цих змін та запропонувати споживачам інноваційні продукти та сервіси, отримують значні конкурентні переваги та досягнуть успіху в майбутньому.

1.2. Економічна сутність інновацій в туризмі

Інноваційний вектор маркетингу спрямований на забезпечення конкурентоздатності, підвищення ефективності комунікацій, залучення та утримання клієнтів, а також створення позитивного іміджу.

Основними напрямками інновацій у маркетингу туристичних підприємств є: цифрові технології та інтернет-маркетинг, персоналізація та індивідуальний підхід, віртуальна та доповнена реальність, інфлюенс-маркетинг, гейміфікація, сторітелінг та event-маркетинг [26, с. 92-93].

Цифрові технології та інтернет-маркетинг включають активне створення та поширення привабливого та корисного контенту (текстового, фото- та відеоматеріалів), що привертає увагу потенційних клієнтів та демонструє експертність компанії. SEO-оптимізація націлена на покращення видимості

веб-сайту та контенту в пошукових системах. Email-маркетинг використовує електронну пошту для інформування клієнтів. Рекламу дозволяє розміщувати рекламу в інтернеті, спрямовану на чітко визначену аудиторію за різними параметрами (вік, інтереси, місцезнаходження тощо). Мобільний маркетинг адаптує веб-сайт та маркетингові матеріали для зручного перегляду на мобільних пристроях, а також використовує мобільні додатки для залучення клієнтів.

Персональні розсилки дозволяють створювати індивідуальні email-кампанії, що враховують потреби та інтереси кожного клієнта. Рекомендаційні системи використовують алгоритми для надання індивідуальних рекомендацій щодо туристичних продуктів та послуг. Індивідуальні програми лояльності розробляються з урахуванням персональних потреб та переваг клієнтів.

Віртуальна та доповнена реальність включають створення віртуальних турів для ознайомлення з готелями, туристичними об'єктами та дестинаціями. AR-додатки з використанням технологій доповненої реальності надають туристам додаткову інформацію про визначні місця та послуги. VR-маркетинг використовує віртуальну реальність для ефектної презентації туристичних продуктів та послуг на виставках, конференціях та інших заходах.

Інфлюенс-маркетинг полягає у співпраці з блогерами та лідерами думок для просування туристичних продуктів та послуг серед їхньої аудиторії. Заохочення клієнтів до публікації відгуків та рекомендацій про туристичне підприємство та його послуги є важливою частиною цього напрямку [7, с. 64-65].

Гейміфікація передбачає використання ігрових елементів та конкурсів в соціальних мережах та на веб-сайті для залучення аудиторії та підвищення лояльності клієнтів. Бонусні системи заохочують активність користувачів на сайті, участь у конкурсах та інші дії.

Сторітелінг включає створення цікавих та захоплюючих історій про подорожі, що надихають та мотивують потенційних клієнтів. Відеоролики демонструють переваги туристичних продуктів та послуг, передаючи емоції та атмосферу подорожей.

Участь у спеціалізованих виставках та ярмарках дозволяє ефективно презентувати свої продукти та послуги.

Вони відіграють вирішальну роль у розвитку сучасного туризму, забезпечуючи його конкурентоздатність, сталість та економічну ефективність. Розуміння економічної сутності інновацій, їхньої важливості для галузі та основних напрямів інноваційної діяльності туристичних підприємств та дестинацій.

Сучасний туристичний ринок характеризується постійною динамікою та трансформацією під впливом різноманітних факторів. Ці зміни мають комплексний та багатогранний характер, охоплюючи всі аспекти туристичної діяльності – від формування споживчого попиту до створення та просування туристичних продуктів. Для забезпечення успіху туристичних підприємств та сталого розвитку галузі в цілому, критично важливо розуміти фактори, що зумовлюють ці трансформаційні процеси.

Глобалізаційні процеси, що охоплюють економіку, політику та культуру, мають значний вплив на розвиток туризму. З одного боку, вони сприяють розширенню міжнародних контактів, спрощенню процедур перетину кордонів та розвитку транспортної інфраструктури, що робить подорожі більш доступними та зручними. Це може призводити до уніфікації культурних цінностей та розмивання національної ідентичності, що потенційно може негативно вплинути на унікальність туристичних напрямків [7, с. 66-68].

Інтеграція туристичного ринку проявляється у формуванні транснаціональних туристичних корпорацій, розбудові глобальних туристичних мереж та активізації міжнародної співпраці в туристичній сфері.

Це сприяє підвищенню якості туристичних послуг, розширенню їхнього спектру та зниженню цінових бар'єрів.

Інтернет, мобільні застосунки, соціальні медіа, віртуальна та доповнена реальність – ці технології кардинально змінюють методи пошуку інформації, бронювання послуг, обміну враженнями та взаємодії туристів з туристичними компаніями.

Сучасні туристи стають дедалі вимогливішими та краще обізнаними. Вони прагнуть не просто відпочинку, а унікальних вражень, що відповідають їхнім особистим інтересам та потребам. Туристи очікують персоналізованого сервісу, індивідуального підходу та максимального задоволення від подорожі.

Зміни в споживчих вподобаннях також відображаються у зростанні інтересу до екологічно відповідального, культурного та соціально орієнтованого туризму. Мандрівників все більше приваблює відпочинок на природі, знайомство з місцевою культурою та традиціями, а також участь у соціально значущих проектах [3, с. 43-45].

Демографічні тенденції, такі як старіння населення, посилення міграційних процесів та трансформація сімейної структури, також впливають на динаміку туристичного ринку, такі як санаторно-курортне лікування та відпочинок, орієнтований на потреби старшого покоління. Зростання міграції сприяє розвитку етнічного туризму, коли люди подорожують до країн, звідки вони або їхні предки походять. Зміна традиційних сімейних моделей веде до появи нових видів туристичних продуктів, таких як сімейний відпочинок та туризм для самотніх мандрівників.

Коливання валютних курсів, інфляційні процеси та інші економічні чинники також впливають на ціноутворення туристичних послуг та доступність подорожей для різних соціальних груп.

Політична стабільність, безпека та соціальна атмосфера в країні є важливими передумовами для розвитку туризму. Політичні конфлікти, терористичні загрози та інші соціальні потрясіння можуть призвести до

значного скорочення туристичних потоків. Міжнародні відносини, візовий режим та інші політичні аспекти також суттєво впливають на динаміку міжнародного туризму.

Зміни клімату, природні катаклізми та інші екологічні фактори можуть мати значний вплив на туристичний ринок. Екстремальні погодні явища можуть спричинити скасування або перенесення туристичних поїздок, а також завдавати шкоди туристичній інфраструктурі.

Екологічні проблеми, такі як забруднення довкілля, можуть негативно впливати на привабливість туристичних дестинацій.

Конкуренція на туристичному ринку є надзвичайно високою. Туристичні підприємства постійно конкурують за увагу кожного клієнта, пропонуючи широкий спектр туристичних продуктів та послуг. Конкурентне середовище стимулює туристичні компанії до безперервного вдосконалення своєї діяльності.

Трансформація туристичного ринку є складним та багатоаспектним процесом, що зумовлюється взаємодією різноманітних туристичних підприємств та сталого розвитку галузі загалом. Адаптація до ринкових змін, активне впровадження інновацій та постійне удосконалення операційної діяльності є запорукою успіху в сучасному туристичному бізнесі [6, с. 58-60].

Унікальність природних ресурсів, таких як гірські масиви, морські узбережжя, озера, лісові масиви, національні парки та заповідні території, виступає магнітом для туристів та інвесторів. Сприятливі кліматичні умови, зокрема тепле море, сонячна погода та тривалий туристичний сезон, створюють сприятливі передумови для розвитку пляжного, гірськолижного напрямів. Різноманіття ландшафтних характеристик, включаючи гори, рівнини, ліси та водні об'єкти, розширює спектр можливостей для розвитку різних напрямів туризму, таких як активний, екологічний та сільський туризм.

Наявність історичних та культурних пам'яток, таких як замкові комплекси, фортеці, музейні установи, архітектурні ансамблі та археологічні

розкопки, є вагомим фактором привабливості для культурних туристів. Унікальність культурних традицій, включаючи народні ремесла, фестивалі, дійства, обрядові практики та національну кухню, може стати основою для розвитку етнографічного та гастрономічного туризму. Проведення різноманітних культурних та спортивних заходів, зокрема фестивалів, концертів, виставок та спортивних змагань, сприяє збільшенню туристичних потоків та підвищенню інвестиційної привабливості регіону.

Розвинена інфраструктура є необхідною умовою для успішного розвитку туризму та активізації інвестиційної діяльності. Транспортна інфраструктура, що включає аеропорти, морські порти, залізничні вузли та автомобільні шляхи, забезпечує зручність доступу туристів до туристичних об'єктів. Наявність комфортабельних готелів, гостьових будинків, апартаментів та інших засобів розміщення є важливим фактором привабливості для туристів. Розгалужена мережа ресторанів, кав'ярень, барів та інших закладів громадського харчування забезпечує туристам різноманітність гастрономічних пропозицій. Наявність розважальних закладів, таких як парки атракціонів, кінотеатри, нічні клуби та казино, сприяє залученню туристів, що шукають розваг та дозвілля [9, с. 330-331].

Сприятливий інвестиційний клімат є важливим фактором для залучення капіталовкладень у туристичну галузь. Нормативно-правова база, що регулює інвестиційну діяльність у туристичній сфері, має бути чіткою, прозорою та стабільною. Податкові пільги та стимули для інвесторів, такі як зниження податкових ставок або звільнення від сплати податків протягом певного періоду, сприяють активізації інвестиційних процесів. Спрощення адміністративних процедур, пов'язаних із реєстрацією бізнесу та отриманням дозволів на будівництво та експлуатацію туристичних об'єктів, зменшує бюрократичні бар'єри та стимулює інвестиційну активність. Політична та економічна стабільність у країні є ключовою умовою для інвесторів, забезпечуючи безпеку їхніх вкладень та передбачуваність ведення бізнесу.

Зростаючий попит на туристичні послуги виступає важливим стимулом для залучення інвестицій у туристичну галузь. Стабільне зростання світового та регіонального попиту на туристичні послуги та залучення інвестиційного капіталу. Сезонні коливання туристичного попиту можуть впливати на інвестиційну привабливість окремих туристичних об'єктів та регіонів. Сегментація туристичного ринку та наявність різноманітних видів туризму, таких як пляжний, гірськолижний, культурний, екологічний та медичний, відкривають можливості для інвесторів з різними інтересами та фінансовими можливостями.

Сучасні тенденції інвестиційної привабливості в туризмі відображають зміни у споживчих пріоритетах та технологічному розвитку. Розвиток екологічного туризму, персоналізація туристичних послуг, зростання медичного та оздоровчого туризму, гастрономічного туризму та культурного туризму є перспективними напрямками для інвестиційних вкладень в туристичну галузь [10, с. 106-107].

Екологічний туризм, що передбачає відпочинок на природі з мінімальним негативним впливом на навколишнє середовище, набуває дедалі більшої популярності серед туристів. Інвестори проявляють зростаючий інтерес до проектів, пов'язаних із розвитком еко-готелів, екологічних туристичних маршрутів та інших форм екологічного туризму.

Персоналізація туристичних вражень є важливою тенденцією сучасного туризму. Туристи все більше цінують індивідуальний підхід та можливість отримувати послуги.

Медичний туризм, що поєднує відпочинок з лікувально-оздоровчими процедурами, популяризується серед мандрівників. Інвестиції у медичні центри, SPA-салони та інші об'єкти медичного туризму є перспективним напрямом.

Гастрономічний туризм, орієнтований на знайомство з місцевою кухнею та кулінарними традиціями, набирає популярності серед туристів. Інвестори

вкладають кошти у розвиток ресторанного бізнесу, кафе, фермерських господарств та інших об'єктів гастрономічного туризму.

Культурний туризм, що передбачає вивчення історії, культури та традицій різних країн та регіонів, є важливим фактором залучення туристичних потоків.

Стратегії залучення інвестицій у туризм повинні мати комплексний характер та враховувати специфіку регіону та туристичного продукту. Створення сприятливого інвестиційного клімату, розвиток інфраструктури, ефективний маркетинг та просування туристичних пропозицій, а також підтримка малого та середнього підприємництва в туристичній галузі є ключовими елементами успішної інвестиційної стратегії [15].

РОЗДІЛ 2. РІЗНОМАНІТНІСТЬ ІННОВАЦІЙ ТУРИСТИЧНОЇ СФЕРИ

2.1. Інновації у туристичній сфері: понятійний апарат

Глобалізація та технологічний прогрес трансформують структуру практично кожної галузі економіки, туризм не є винятком. Для збереження конкурентних позицій, залучення нових відвідувачів та задоволення їхніх зростаючих вимог, туристичні компанії та дестинації повинні безперервно працювати. Головна роль у цьому процесі належить інноваціям.

Проте, перш ніж детально розглядати різноманітні нововведення чітко визначимо сутність цього поняття. В широкому сенсі, інновація – це запровадження будь-чого нового, будь то ідея, метод, технологічний пристрій або процес. Інновація відрізняється від звичайного винаходу тим, що вона не лише є новою, але й успішно реалізується та приносить відчутну практичну користь.

В контексті туризму, інновації можна визначити як:

Запровадження нових або суттєво покращених підходів, методів, послуг, продуктів або організаційних моделей, спрямованих на:

Це може включати підвищення рівня комфорту, зручності, індивідуалізації, розважальних можливостей, інформаційної насиченості та загального задоволення від туристичної поїздки.

Інноваційні рішення можуть зробити туризм більш інклюзивним, відкриваючи можливості для подорожей людям з обмеженими фізичними можливостями, різним рівнем доходів та різноманітними інтересами.

Ключові ознаки інновацій у туризмі:

Інновація повинна бути оригінальною або значно вдосконаленою на ринку або в компанії аналогами. Ця новизна може стосуватися технологій, бізнес-процесів, продуктів, послуг, організаційних структур чи маркетингових стратегій [16, с. 36-37].

Інновація має бути не просто теоретичною розробкою, а мати практичну цінність та бути впровадженою у реальну діяльність туристичних підприємств або дестинацій.

Інновація повинна генерувати цінність для різних зацікавлених сторін у туризмі. Ця цінність може виражатися у покращенні досвіду для туристів, збільшенні прибутків для бізнесу, стимулюванні економічного розвитку та збереженні культурних цінностей, у забезпеченні екологічної сталості.

Різноманітність інновацій у туристичній галузі охоплює різні категорії, серед яких:

Використання передових технологій для оптимізації туристичних послуг та покращення клієнтського досвіду.

Запровадження нових методів та процесів в управлінні туристичною діяльністю, наприклад, онлайн-платформ бронювання, автоматизація аеропортових процедур, інноваційні підходи до управління якістю послуг.

Розробка нових видів туристичних продуктів, зокрема екотуризму та пригодницького туризму, створення інноваційних форматів розміщення, таких як капсульні готелі та глемпінг, а також впровадження персоналізованих та кастомізованих послуг.

Розвиток принципів сталого та відповідального туризму, реалізація ініціатив, спрямованих на створення інклюзивного та доступного туристичного середовища.

Використання інструментів цифрового маркетингу та соціальних медіа, застосування інноваційних підходів до брендингу та просування туристичних дестинацій, використання аналітичних даних для кращого розуміння потреб туристичної аудиторії [7, с. 65-66].

Важливість інновацій в туризмі зумовлена рядом ключових факторів:

Інновації дозволяють туристичним компаніям вигідно виділятися на високо конкурентному ринку та залучати більшу кількість туристів.

Сучасні туристи стають більш вимогливими і очікують персоналізованих, автентичних та технологічно оснащених вражень від подорожей. Інновації дозволяють ефективно реагувати на ці зміни.

Визначення "інновації" в контексті туризму охоплює широкий спектр прогресивних підходів та рішень, націлених на якісне покращення усіх аспектів туристичної діяльності. Інновації є динамічним явищем, що постійно еволюціонує та адаптується до змінних ринкових умов і потреб туристів. Розуміння сутності та різноманітності інновацій є критично важливим для успішної діяльності туристичних підприємств та дестинацій завдяки постійному впровадженню інновацій туристична галузь може зберігати динамізм, конкурентоспроможність та привабливість для мандрівників з усього світу.

2.2. Значення інновацій для прогресу туристичної індустрії

Туризм, що позиціонується як одна з найбільш динамічних та перспективних галузей світової економіки, перманентно зазнає впливу глобальних трендів, технологічних зрушень та еволюціонуючих споживчих очікувань. В умовах зазначеної мінливості, інноваційна діяльність набуває характеру не факультативного доповнення, а категоричного імперативу для забезпечення виживання та подальшого зростання туристичної індустрії. Саме інновації відіграють роль пропульсивної сили, що детермінує конкурентоспроможність, сталий розвиток та здатність до адекватного реагування на зростаючі вимоги сучасних споживачів туристичних послуг [5, с. 45-47].

Підвищення конкурентоздатності є фундаментальною причиною визначальної ролі інновацій для туристичної галузі. В умовах ринкової кон'юнктури, що характеризується високою насиченістю та надлишковою пропозицією різноманітних туристичних продуктів та сервісів, інноваційні рішення виступають каталізатором диференціації підприємств від

конкурентного оточення та інструментом залучення уваги потенційних туристів. Незалежно від форми інновації – розробка унікальної продуктової пропозиції, впровадження прогресивних технологічних рішень для оптимізації клієнтського сервісу, або застосування новаторських маркетингових стратегій – інновації є ключовим фактором формування конкурентних переваг та розширення ринкової частки компанії.

Адаптація до еволюціонуючих потреб споживачів є ще одним вагомим аргументом на користь імплементації інновацій. Сучасний туристичний контингент характеризується підвищеною обізнаністю, вибагливістю та технологічною компетентністю. Споживачі очікують персоніфікованого, автентичного та незабутнього досвіду, а також зручного та ефективного сервісного забезпечення. Інноваційні процеси забезпечують адаптаційний потенціал туристичної галузі до зазначених трансформацій споживчих прераференцій, пропонуючи нові парадигми подорожей, інтерактивні екскурсійні програми, персоналізовані рекомендаційні системи, безконтактні технологічні рішення та широкий спектр інших удосконалень. Зокрема, мобільні застосунки для туристичного супроводу, VR-тури, чат-боти для клієнтської підтримки є репрезентативними прикладами інноваційних розробок, що безпосередньо оптимізують туристичний досвід та задовольняють актуальні потреби сучасної аудиторії [21, с. 159-160].

Не менш значущим аспектом постає сприяння парадигмі сталого розвитку туризму. Туристична діяльність, попри її важливу роль як генератора економічного зростання, потенційно може спричиняти негативний вплив на екологічну систему та локальні спільноти. Інновації відіграють вирішальну роль у мінімізації негативних екстерналій та формуванні більш відповідального та етичного туристичного середовища. Це охоплює розробку екологічно орієнтованих технологічних рішень, застосування відновлюваних джерел енергії, імплементацію програм утилізації відходів, та ініціативи, спрямовані на впровадження інтелектуальних готельних систем

енергозбереження, промоція концепції екологічного туризму, розвиток інклюзивних туристичних практик є показовими прикладами інновацій, що каталізують сталий розвиток галузі.

Створення нових типологій туристичних продуктів, послуг та форматів розміщення, розробка прогресивних технологічних рішень для туристичної галузі відкриває нові ринкові ніші, стимулює започаткування стартап-проектів та сприяє економічній експансії. Інноваційні платформи для оптимізації бронювання, сервіси спільного використання житлового фонду, компанії, що спеціалізуються на VR-турах, ілюструють формування нових бізнес-моделей, що постали внаслідок інноваційних процесів у туризмі.

Технологічний прогрес виступає фундаментальним драйвером інновацій в туризмі. Цифрові технології, мобільний інтернет, штучний інтелект, парадигма Інтернету речей, віртуальна та доповнена реальність революціонізують туристичну індустрію, створюючи безпрецедентні перспективи для інноваційних проривів. Застосування зазначених технологій дозволяє автоматизувати операційні процеси, підвищити ефективність діяльності, розробити нові інтерактивні та персоналізовані послуги, забезпечити цілодобовий доступ туристів до інформації та сервісів [14, с. 373-374].

Насамкінець, слід зазначити, що інновації безпосередньо покращують досвід споживачів туристичних послуг. Інноваційні рішення оптимізують комфорт, зручність, інформаційну насиченість, персоналізацію та незабутність подорожей. Інноваційні рішення, такі як інтелектуальні готельні номери, персоналізовані туристичні маршрути, інтерактивні екскурсії з імплементацією технологій доповненої реальності, дозволяють туристам максимізувати ступінь задоволення від подорожей та генерувати довготривалі позитивні спогади.

Підсумовуючи, значення інновацій для прогресивного розвитку туристичної галузі є беззаперечним та багатоаспектним. Інновації є базисом

для забезпечення конкурентоздатності, сталого розвитку, адекватного задоволення споживчих запитів та створення нових бізнес-можливостей. В сучасних динамічних умовах, що характеризуються безпрецедентною швидкістю змін, туристична галузь, що прагне до стійкого успіху та процвітання, повинна систематично інвестувати в інноваційну діяльність, стимулювати креативність та оперативно адаптуватися до нових викликів та перспектив. Саме інновації є ключовим фактором для забезпечення майбутнього успіху.

В епоху стрімких технологічних та соціально-економічних трансформацій, туризм, як динамічна галузь, об'єктивно потребує перманентного оновлення та адаптаційних процесів. В умовах інтенсифікації конкурентної боротьби та зростання вимог споживачів, інноваційна діяльність є критично важливим фактором забезпечення конкурентоздатності. Проте, не менш вагомого значення набуває різноманітність інноваційних стратегій та підходів. Фокусування виключно на одному типі інновацій може виявитися недостатнім для досягнення комплексного та гармонійного розвитку туристичної галузі. Саме диверсифікація інноваційних підходів та категорій є детермінантою забезпечення стійкості, конкурентоспроможності та можливості задоволення диференційованого спектру потреб сучасної туристичної аудиторії [10, с. 102-103].

Концепція "різноманітності інновацій" в туристичному секторі охоплює широкий діапазон новітніх розробок та імплементацій, що різняться за своєю природою, сферою застосування, стратегічними цілями та вектором впливу. Це детермінує, що інноваційні процеси в туризмі не обмежуються виключно технологічними досягненнями, а інкорпорують процесні, продуктові, сервісні, соціальні, культурні, маркетингові та комунікаційні аспекти.

Детермінанти ключової ролі різноманітності інновацій для туризму:

Забезпечення резильєнтності та адаптивності галузі. Диверсифікація інновацій забезпечує туристичній галузі підвищену стійкість до зовнішніх

потрясінь та кризових явищ. У випадку зниження ефективності або вичерпання потенціалу певного типу інновацій, інші категорії інноваційних рішень можуть забезпечити подальшу траєкторію розвитку та адаптацію до новостворених умов.

Реагування на гетерогенність потреб та очікувань туристів. Сучасна туристична аудиторія характеризується гетерогенністю інтересів, мотиваційних факторів, бюджетних можливостей та індивідуальних потреб. Різноманітність інновацій дозволяє адекватно реагувати на зазначену диференціацію споживчих запитів, пропонуючи персоналізовані, спеціалізовані та нішеві туристичні продукти та послуги.

Комплексна еволюція туристичної екосистеми. Диверсифікований підхід до інновацій сприяє синергійному та збалансованому розвитку усіх елементів туристичної екосистеми – від технологічної інфраструктури до соціальної та культурної складової. Це забезпечує більш гармонійний та стабільний розвиток галузі в цілому.

Генерація синергетичного ефекту. Взаємодія між різними категоріями інновацій здатна генерувати синергетичний ефект, за якого сукупний результат від їхньої інтеграції перевищує суму результатів від кожної категорії окремо. Наприклад, інтеграція технологічних інновацій із соціальними та культурними ініціативами здатна створити унікальні та автентичні туристичні пропозиції, що відповідають принципам сталого розвитку [24, с. 379-381].

Стимулювання креативності та підприємницького духу. Диверсифікація інноваційних напрямків створює широкий простір для креативності та підприємницької ініціативи. Це заохочує до започаткування стартап-проектів, розробки нових бізнес-моделей та залучення інтелектуального капіталу до туристичної галузі.

Категорії інновацій в туризмі:

Для забезпечення структурованого розуміння різноманітності інновацій в туризмі, доцільно класифікувати їх за наступними основними категоріями:

1. Технологічні інновації:

Зазначена категорія є найбільш помітною та динамічною в контексті інноваційного розвитку туризму. Вона охоплює застосування новітніх технологій з метою оптимізації туристичних послуг, досвіду споживачів та ефективності бізнес-процесів.

Мобільні додатки та платформи для туристичної діяльності: Для оптимізації процесу бронювання, навігації, гідівництва, збору відгуків, персоналізації клієнтського досвіду.

Штучний інтелект та чат-боти: Для автоматизації обслуговування клієнтів, надання інформаційної підтримки, створення персоналізованих рекомендаційних систем, автоматизації рутинних процесів.

Інтернет речей (IoT) та інтелектуальні технології: Для створення "розумних" готелів, автоматизації операційних процесів, оптимізації енергоспоживання, персоналізації рівня комфорту.

Великі дані та аналітичні інструменти (Big Data): Для аналізу ринкових трендів, поведінкових патернів туристів, персоналізації маркетингових стратегій, оптимізації управління ресурсами [19, с. 147-148].

2. Процесні інновації:

Зазначена категорія охоплює впровадження новітніх методів та технологічних процесів підприємств та організацій.

Онлайн-платформи для оптимізації бронювання та управління туристичними послугами: Агрегатори туристичних пропозицій, системи онлайн-резервування, платформи спільного використання ресурсів.

Автоматизація операційних процесів в аеропортах та транспортній інфраструктурі.

Нові підходи до управління якістю послуг та клієнтського сервісу: Системи управління відгуками клієнтів, персоналізовані стратегії обслуговування, CRM-системи.

Концепція ошадливого виробництва (Lean Management) в туризмі: Оптимізація бізнес-процесів, мінімізація виробничих витрат, підвищення загальної продуктивності.

Методології Agile та Scrum в управлінні туристичними проектами: Гнучке управління проектами, оперативна адаптація до ринкових змін, командна робота.

3. Продуктові та сервісні інновації:

Зазначена категорія фокусується на розробці нових або суттєво вдосконалених туристичних продуктів та послуг, що відповідають динаміці споживчого попиту та генерують додаткову цінність для споживачів.

Нові види туристичних продуктів: Екотуризм, пригодницький туризм, оздоровчий туризм, агротуризм, гастрономічний туризм, культурний туризм, міський туризм, подієвий туризм.

Інноваційні формати розміщення: Капсульні готелі, глемпінг, плавучі готелі, готелі на деревах, хостели нового покоління, апартаменти з розширеним сервісом [1, с. 12-14].

Персоналізовані та кастомізовані туристичні послуги: Індивідуалізовані туристичні маршрути, динамічне пакетування турів, тематичні туристичні програми, консьєрж-сервіс.

Інтерактивні та імерсивні туристичні враження: Гейміфікація туристичного досвіду, квестові програми, інтерактивні екскурсійні маршрути, історичні реконструкції.

Комбіновані туристичні продукти: Інтеграція різних видів туризму, поєднання туристичної діяльності з суміжними галузями (туризм та культура, туризм та спорт, туризм та оздоровлення).

4. Соціальні та культурні інновації:

Зазначена категорія охоплює інноваційні ініціативи, спрямовані на генерування позитивного соціального та культурного впливу туризму, а також на забезпечення його соціальної відповідальності та інклюзивності.

Розвиток концепції сталого та відповідального туризму: Екологічні ініціативи, програми утилізації відходів, промоція етичних норм поведінки туристів.

Ініціативи, спрямовані на підтримку місцевих громад, підприємництва, створення культурних центрів, організація фестивальних заходів.

Інклюзивний та доступний туризм для усіх категорій населення: Адаптація інфраструктури, спеціалізованих туристичних програм для різних соціальних груп.

Соціальне підприємництво в туристичній сфері: Бізнес-моделі, що інтегрують економічні цілі із соціальними та екологічними імперативами.

Формування партнерських відносин та колаборації між різними стейкхолдерами: Координація зусиль державного сектору, приватних підприємств, громадських організацій та місцевих спільнот [4, с. 234-236].

5. Маркетингові та комунікаційні інновації:

Зазначена категорія охоплює новаторські підходи до просування туристичних продуктів та дестинацій, оптимізації комунікації з туристичною аудиторією та управління брендом.

Цифровий маркетинг та використання соціальних медіа: SMM-стратегії, контент-маркетинг, таргетована реклама, інфлюенс-маркетинг.

Інноваційні стратегії брендингу та промоції дестинацій: Формування унікальних брендів туристичних напрямків, сторітелінг, креативні рекламні кампанії.

Використання аналітичних даних для оптимізації маркетингової діяльності: Аналіз поведінки споживачів в онлайн-середовищі, персоналізація маркетингових повідомлень.

Маркетинг вражень (Experiential Marketing): Створення емоційно насичених та незабутніх вражень для потенційних туристів з метою підвищення їхньої зацікавленості.

Вірусний маркетинг та стратегії "з уст в уста" (word-of-mouth marketing): Генерація контенту, що спонукає споживачів до обміну інформацією про туристичні продукти та дестинації.

Різноманітність інновацій є не просто бажаною тенденцією, а об'єктивною необхідністю для забезпечення стійкого та прогресивного розвитку туристичної галузі. Кожна з виділених категорій інновацій, від технологічних до соціальних, відіграє категоричну роль у формуванні конкурентоспроможної, адаптивної та соціально відповідальної туристичної екосистеми. Туристичні підприємства та дестинації, що демонструють розуміння та проактивно імплементують диверсифіковані інноваційні стратегії, володіють значно вищим потенціалом для досягнення стійкого успіху в динамічному середовищі сучасного туризму. У перспективі, саме різноманітність інноваційних підходів детермінуватиме формування лідерських позицій та визначатиме трендсеттерів в туристичній індустрії, забезпечуючи її подальшу еволюцію та позитивний мультиплікативний ефект на глобальному рівні [12, с. 107-108].

Технологічні інновації:

Мобільні додатки та платформи для подорожей:

Додатки для бронювання готелів, авіаквитків, турів та екскурсій.

Мобільні гідівники та інтерактивні картографічні сервіси.

Платформи для агрегації відгуків та рекомендацій туристичної аудиторії.

Застосунки для персоналізації туристичного досвіду на основі технологій штучного інтелекту.

Штучний інтелект та чат-боти в обслуговуванні клієнтів:

Інтелектуальні чат-боти для цілодобової інформаційної підтримки туристів.

Системи персоналізованих рекомендацій на базі алгоритмів штучного інтелекту.

Автоматизовані системи бронювання та клієнтського обслуговування на основі AI.

Віртуальна та доповнена реальність у туристичних продуктах:

VR-тури для пре-ознайомлення з туристичними дестинаціями.

AR-застосунки для інтерактивного вивчення історичних локацій та пам'яток культури.

VR-симуляції екстремальних видів дозвілля.

Інтернет речей та інтелектуальні технології в готельній індустрії та рекреаційних зонах:

"Розумні" готельні номери з автоматизованим управлінням освітленням, температурним режимом та розважальними системами.

Системи інтелектуального енергоменеджменту в готельному господарстві.

Безконтактні технології реєстрації та здійснення платежів в готелях.

Процесні інновації:

Онлайн-платформи для оптимізації бронювання та управління туристичними послугами:

Агрегатори туристичних послуг, що забезпечують функціонал порівняння цінових пропозицій та бронювання різних елементів подорожі в єдиному інтерфейсі.

Платформи економіки спільного споживання у сфері житла (Airbnb) та транспорту (BlaBlaCar).

Системи онлайн-реєстрації на авіарейси та в готелях.

Автоматизація операційних процесів в аеропортових комплексах та транспортній інфраструктурі:

Автоматизовані системи реєстрації багажу та посадки на борт повітряного судна.

Системи біометричної ідентифікації для прискорення процедур паспортного контролю.

Автономні транспортні засоби (безпілотні таксі, автобусні маршрути) в урбаністичних туристичних центрах.

Новітні методології управління якістю послуг та клієнтським сервісом:

Інтегровані системи управління відгуками споживачів та оптимізація сервісного забезпечення на основі отриманої аналітичної інформації.

Персоналізація сервісного обслуговування на основі аналізу big data щодо клієнтських профілів.

Використання CRM-систем для комплексного управління взаємодією з клієнтами на усіх етапах туристичної подорожі.

Продуктові та сервісні інновації:

Нові види туристичних продуктів (наприклад, екотуризм, пригодницький туризм, оздоровчий туризм):

Розробка та промоція екологічно орієнтованих туристичних маршрутів та напрямків.

Створення унікальних пригодницьких туристичних програм (зокрема, експедиції в дику природу, програми екстремального спортивного туризму).

Розвиток оздоровчих курортних комплексів та SPA-центрів з акцентом на інноваційні методики лікування та релаксації.

Інноваційні формати розміщення:

Капсульні готелі, орієнтовані на бюджетний сегмент туристів, для яких пріоритетними є приватність та функціональність.

Глемпінг (гламурний кемпінг) як симбіоз комфортабельності готельного сервісу та відпочинку в природних умовах.

Плавучі готельні комплекси та готелі на деревах для забезпечення унікального досвіду проживання.

Персоналізовані та кастомізовані туристичні послуги:

Формування індивідуальних туристичних маршрутів на замовлення з урахуванням індивідуальних інтересів та преференцій клієнта.

Динамічне пакетування туристичних пропозицій, що надає споживачам можливість комбінування різнопланових послуг за конкурентними цінами.

Розробка тематичних туристичних програм, орієнтованих на вузькоспеціалізовані хобі та інтереси (наприклад, гастрономічні тури, фототури, культурно-пізнавальні тури).

Соціальні та культурні інновації:

Розвиток сталого та відповідального туризму:

Реалізація ініціатив, спрямованих на мінімізацію негативного антропогенного впливу туризму на екологічне середовище (зокрема, програми утилізації відходів, впровадження відновлюваних джерел енергії).

Пропагування етичних стандартів поведінки туристів та поваги до локальної культури.

Розробка систем екологічної сертифікації для готельних комплексів та туристичних операторів [19, с. 149-150].

Ініціативи, спрямовані на підтримку локальних спільнот та культурної спадщини:

Програми стимулювання розвитку місцевого підприємництва та залучення місцевого населення до туристичної діяльності.

Створення культурно-освітніх центрів та музейних комплексів для збереження та популяризації локальної культури.

Організація тематичних фестивалів та культурно-масових заходів, що репрезентують місцеві традиції та ремесла.

Інклюзивний та доступний туризм для усіх соціальних груп:

Адаптація туристичної інфраструктури та сервісного забезпечення для потреб осіб з обмеженими фізичними можливостями.

Розробка спеціалізованих туристичних програм та маршрутів для різних соціальних категорій та осіб з особливими потребами.

Проведення тренінгових програм для персоналу готельних комплексів та туристичних об'єктів з метою навчання принципам інклюзивної взаємодії.

Маркетингові та комунікаційні інновації:

Цифровий маркетинг та соціальні медіа в туристичній індустрії:

Таргетовані рекламні кампанії в інтернет-середовищі для залучення цільових аудиторій.

Контент-маркетинг (створення інформаційно-аналітичних блогів, відеоконтенту, інфографічних матеріалів) для підвищення рівня інтересу споживачів до туристичних подорожей.

Інноваційні стратегії брендингу та промоції туристичних дестинацій:

Формування унікальних брендів туристичних напрямків, що відображають їхню ідентичність та цінність.

Використання наративних стратегій (сторітелінгу) для емоційної активації потенційних туристів [10, с. 103-104].

Проведення креативних рекламних кампаній нестандартного формату (зокрема, флешмобів, інтерактивних інсталяцій).

Використання data-driven аналітики для поглибленого розуміння потреб туристичної аудиторії:

Аналіз big data щодо пошукових запитів та поведінкових патернів користувачів інтернет-мережі для ідентифікації актуальних трендів у туристичній сфері.

Застосування Big Data для персоналізації маркетингових повідомлень та індивідуалізації пропозицій.

Аналіз відгуків та емоційного фону (сентимент-аналіз) туристичної аудиторії в соціальних медіа для оптимізації якості сервісного забезпечення.

Вплив диверсифікації інновацій на туристичну галузь:

Підвищення конкурентоздатності туристичних підприємств: Інноваційні рішення створюють умови для диференціації компаній на ринку, надання унікальних продуктових пропозицій та сервісів, залучення нових клієнтських сегментів та збільшення прибутковості діяльності.

Покращення споживчого досвіду та оптимізація процесу задоволення потреб туристів: Інновації забезпечують підвищення рівня комфорту, інформативності, персоналізації та незабутніх вражень від подорожей, адекватно реагуючи на диференційовані запити сучасної туристичної аудиторії.

Сприяння сталому розвитку туризму та його позитивного впливу на суспільний розвиток: Інноваційні підходи мінімізують негативний екологічний вплив туристичної діяльності, забезпечують підтримку локальних спільнот, відповідальний та етичний туристичний простір [2, с. 235-236].

Генерація нових можливостей для підприємництва та активізація бізнес-ініціатив в туристичному секторі: Інновації відкривають нові ринкові ніші, стимулюють появу стартап-проектів та забезпечують диверсифікацію бізнес-моделей, сприяючи економічному зростанню та створенню нових робочих місць.

Підсумкове узагальнення ключових аспектів різноманітності інновацій: Систематизація основних категорій інновацій та їхнього стратегічного значення для сучасної туристичної галузі.

Перспективи еволюції інноваційних процесів в туристичній сфері в майбутньому: Обговорення прогностичних трендів та перспективних напрямів інноваційного розвитку, зокрема подальшої експансії штучного інтелекту, персоналізації сервісів, сталого туризму та інтеграції новітніх технологічних рішень.

РОЗДІЛ 3. ЗАСТОСУВАННЯ ІННОВАЦІЙ У ТУРИСТИЧНОМУ БІЗНЕСІ: ПРАКТИЧНИЙ АСПЕКТ

У контексті глобалізації та постійно зростаючої динаміки туристичної галузі, інноваційний розвиток стає не просто бажаним трендом, а об'єктивною необхідністю для забезпечення конкурентоспроможності та сталого функціонування підприємств. В цих умовах, підприємства, що прагнуть до лідерства та стабільного зростання, повинні не тільки адаптуватися до змін, але й активно генерувати та впроваджувати інновації.

Інноваційний розвиток в туризмі розуміється як комплекс процесів, спрямованих на створення, освоєння та дифузії організаційних та управлінських підходів, що забезпечують якісні зміни у функціонуванні підприємств, підвищують їхню ефективність, конкурентоспроможність та здатність задовольняти мінливі потреби споживачів. Під "засадами інноваційного розвитку" ми розуміємо фундаментальні принципи та керівні настанови, які визначають стратегічний напрям та структуру інноваційної діяльності підприємств, забезпечуючи її системність, цілеспрямованість та результативність.

В епоху домінування клієнтоцентричного підходу, орієнтація на споживача є першорядною засадою інноваційного розвитку. Це передбачає систематичне вивчення та глибоке розуміння потреб, вподобань, мотивацій та очікувань сучасних туристів. Підприємства повинні активно використовувати маркетингові дослідження, аналіз поведінки споживачів в цифровому середовищі, зворотний зв'язок та інші інструменти для отримання актуальної інформації про цільову аудиторію [25, с. 153-155].

Персоналізація туристичних продуктів та послуг виступає логічним продовженням клієнтоорієнтованого підходу. Сучасні туристи все більше цінують індивідуальний підхід та прагнуть отримувати пропозиції, що максимально відповідають їхнім персональним потребам та інтересам.

Інноваційний розвиток має бути спрямований на розробку кастомізованих туристичних продуктів, індивідуальних маршрутів, гнучких пакетних пропозицій та персоналізованого сервісу на всіх етапах туристичної подорожі.

Клієнтоорієнтований підхід має стати основою корпоративної культури підприємства, пронизуючи всі бізнес-процеси та інноваційні ініціативи. Це вимагає від підприємств формування організаційної структури, що забезпечує ефективну взаємодію з клієнтами, оперативне реагування на їхні запити та постійне вдосконалення продуктів і послуг на основі зворотного зв'язку.

В умовах четвертої промислової революції, технологічна інтеграція та цифрова трансформація виступають фундаментальними рушіями інноваційного розвитку в усіх галузях економіки, включаючи туризм. Використання цифрових технологій є ключовим інструментом для створення якісно нових туристичних продуктів. До спектру цифрових технологій, що мають значний потенціал для інновацій в туризмі, належать: мобільні додатки, що забезпечують зручний доступ до туристичних послуг та інформації, технології штучного інтелекту, що дозволяють персоналізувати пропозиції та автоматизувати клієнтську підтримку, віртуальна та доповнена реальність, що створюють нові формати туристичних вражень, інтернет речей, що забезпечує "розумні" туристичні простори, та Big Data, що відкриває можливості для глибокої аналітики споживчої поведінки та ринкових трендів [11, с. 43-44].

Інноваційний розвиток підприємств сфери туризму вимагає комплексної цифрової трансформації, що охоплює всі сфери діяльності підприємства: від маркетингу та продажів до обслуговування клієнтів, операційної діяльності та управління. Це передбачає не лише впровадження окремих технологічних рішень, а створення цілісної цифрової екосистеми, що інтегрує різні технологічні платформи та інструменти для забезпечення максимальної зручності та ефективності як для туристів, так і для підприємства.

Відповідальний туризм є важливим аспектом сталого розвитку, що передбачає розробку інновацій, які сприяють етичній поведінці як туристів,

так і туристичних підприємств. Це включає програми інформування туристів про етичні норми поведінки, ініціативи щодо поваги до місцевих культур та традицій, а також впровадження принципів чесної конкуренції та прозорості в туристичному бізнесі.

Інноваційний розвиток вимагає активної співпраці та партнерства між різними стейкхолдерами. Міжсекторна та міждисциплінарна співпраця є ключовою для об'єднання компетенцій, ресурсів та знань, необхідних для генерації та впровадження проривних інновацій.

До ключових стейкхолдерів інноваційного процесу в туризмі належать: туристичні підприємства різних типів та розмірів, технологічні компанії, що розробляють інноваційні рішення для галузі, наукові установи та дослідницькі центри, що генерують нові знання та розробки, державні органи, що визначають політику та регуляторне середовище, громадські організації, що представляють інтереси місцевих громад та туристів, та місцеві громади, як важливі бенефіціари та учасники туристичного процесу.

Формування інноваційних екосистем та кластерів виступає ефективним механізмом для активізації співпраці та партнерства. Це передбачає створення спільних платформ, кластерів, асоціацій та інших організаційних структур, що забезпечують обмін інформацією, ресурсами, досвідом та сприяють спільній реалізації інноваційних проектів [20].

Відкриті інновації стають дедалі популярнішою моделлю інноваційного розвитку, що передбачає активне залучення зовнішніх ідей, технологій та партнерів до інноваційного процесу. Це може включати використання краудсорсингу для генерації інноваційних ідей, співпрацю з акселераторами та інкубаторами для підтримки стартапів в туризмі, а також партнерство зі стартапами для інтеграції новітніх технологій та бізнес-моделей.

В умовах динамічного та непередбачуваного середовища, гнучкість та адаптивність є критично важливими засадами інноваційного розвитку. Туристичні підприємства повинні бути здатними оперативно реагувати на

зміни ринкової кон'юнктури, технологічні прориви, нові споживчі тренди та глобальні виклики та інші форс-мажорні обставини.

Agile-підхід до інновацій виступає ефективним інструментом для забезпечення гнучкості та адаптивності, дозволяє прискорити розробку та впровадження інновацій, забезпечити ітеративний підхід до розробки продуктів та послуг, оперативне тестування та коригування інноваційних рішень на основі зворотного зв'язку.

Культура експериментів та навчання на помилках є невід'ємною складовою гнучкого та адаптивного інноваційного розвитку. Підприємства повинні створювати організаційну культуру, що заохочує експерименти, тестування нових ідей, готовність до ризику та здатність навчатися на невдачах. Важливо створити психологічно безпечне середовище, де співробітники не бояться помилок, а розглядають їх як цінний досвід для подальшого вдосконалення та інноваційного зростання [23, с.149-150].

Впровадження засад інноваційного розвитку в туристичних підприємствах залежить від ряду внутрішніх факторів, що визначають внутрішнє середовище та можливості для інноваційної діяльності.

Організаційна культура, що підтримує інновації, креативність, співпрацю та готовність до змін, створює сприятливе середовище для генерації та впровадження нових ідей. Лідерство, яке активно підтримує інноваційну діяльність, заохочує співробітників до творчості та інноваційних пошуків, забезпечує необхідні ресурси та визнання для інноваційних ініціатив.

Наявність ресурсів та компетенцій є необхідною умовою для реалізації інноваційних проектів. Підприємства повинні забезпечити достатні фінансові, людські та інформаційні ресурси для підтримки інноваційної діяльності. Важливим є розвиток внутрішніх компетенцій у сфері інноваційного менеджменту, маркетингу, технологій та інших ключових сферах, що забезпечують успішну реалізацію інноваційних стратегій.

Процеси управління інноваціями забезпечують системність та ефективність інноваційної діяльності. Підприємства повинні розробити чіткі процеси управління інноваціями, що охоплюють всі етапи інноваційного циклу: від ідентифікації інноваційних ідей до їхнього відбору, розробки, тестування, впровадження та оцінки. Ефективні процеси управління інноваціями забезпечують систематичний підхід до інноваційної діяльності, мінімізують ризики та підвищують ймовірність успішного впровадження інновацій.

Інноваційний розвиток туристичних підприємств також зазнає значного впливу з боку зовнішніх факторів, що визначають зовнішнє середовище та створюють певні можливості та виклики для інновацій.

Технологічний прогрес та цифровізація виступають потужними драйверами інновацій в туризмі. Швидкий розвиток технологій та їхнє проникнення в усі сфери життя відкриває нові можливості для створення інноваційних туристичних продуктів, послуг та бізнес-моделей. Цифровізація економіки та суспільства змінює поведінку споживачів, створюючи нові вимоги до туристичних послуг та сервісів, що стимулює підприємства до інноваційних пошуків [18, с. 231-233].

Зміни у споживчих трендах та поведінці туристів є важливим зовнішнім фактором, що визначає напрям інноваційного розвитку. Мінливі споживчі очікування, зростання вимог до персоналізації, автентичності, сталого розвитку та технологічності спонукають туристичні підприємства до постійного вдосконалення своїх пропозицій та пошуку інноваційних рішень, що відповідають актуальним трендам.

Впровадження засад інноваційного розвитку має прямий та вагомий вплив на підвищення конкурентоспроможності туристичних підприємств. Інновації дозволяють підприємствам створювати унікальні конкурентні переваги, що вигідно вирізняють їх на ринку та привертають увагу клієнтів.

Інноваційна діяльність сприяє розширенню ринкової частки, є більш привабливими для клієнтів, що дозволяє підприємствам залучати нові сегменти аудиторії, збільшувати лояльність існуючих клієнтів та розширювати свою ринкову присутність. Інновації також допомагають підприємствам диференціюватися від конкурентів, уникати цінової конкуренції та створювати бренди, що запам'ятовуються, що є важливим фактором для довгострокової конкурентоспроможності.

Інноваційний розвиток сприяє зростанню економічної ефективності туристичних підприємств. Технологічні та процесні інновації дозволяють оптимізувати операційні процеси, автоматизувати рутинні операції, спрямовані на створення нових продуктів та послуг, персоналізацію пропозицій та покращення клієнтського досвіду, сприяють збільшенню доходів підприємства, залучати більшу кількість клієнтів або стимулювати повторні покупки, що позитивно впливає на дохідність бізнесу.

Інноваційно активні підприємства є більш привабливими для інвесторів. Інвестори розглядають інновації як індикатор потенціалу зростання, адаптивності та довгострокової стійкості підприємства. Підприємства, що активно інвестують в інновації та демонструють успішні інноваційні результати, мають більші шанси на залучення інвестицій, що забезпечує їхній подальший розвиток та зростання [8, с. 178-179].

Інноваційний розвиток спонукає позитивному впливу туризму на екологію та соціальне середовище.

Екологічні інновації дозволяють зменшити негативний вплив туризму на довкілля, зберегти природні ресурси та підтримати екологічну стійкість дестинацій. Впровадження екологічно чистих технологій, програм утилізації відходів та інших екологічних ініціатив сприяє збереженню природної краси та біорізноманіття туристичних напрямків, забезпечуючи їхню довгострокову привабливість для туристів.

Соціальні інновації сприяють покращенню соціального середовища в туристичних дестинаціях. Інновації, спрямовані на розвиток місцевих громад, створення робочих місць, збереження культурної спадщини та позитивний внесок туризму в соціальний розвиток регіонів, підвищують добробут місцевих громад та створюють більш гармонійні відносини між туристами та місцевим населенням [22, с. 69-70].

Інноваційна діяльність, спрямована на сталий розвиток та соціальну відповідальність, сприяє формуванню позитивного іміджу та репутації підприємства. У сучасному світі, де споживачі дедалі більше цінують етичність та соціальну відповідальність бізнесу, позитивний імідж та репутація стають важливим фактором конкурентоспроможності.

ВИСНОВКИ

Проведене комплексне дослідження теоретичних засад інновацій в туризмі дозволило не лише визначити сутність інновацій як ключового фактора підвищення ефективності та конкурентоздатності галузі, але й розкрити їхню багатогранність та специфіку в контексті туристичної діяльності. Було встановлено, що інновації в туризмі охоплюють не лише технологічні нововведення, але й організаційні, маркетингові та сервісні зміни, спрямовані на задоволення потреб сучасних туристів. Особливу увагу приділено аналізу класифікацій інновацій, що дозволило систематизувати різні типи нововведень та визначити їхній потенційний вплив на туристичні підприємства та дестинації. Виявлено, що успішне впровадження інновацій вимагає глибокого розуміння специфіки туристичного ринку, його динаміки та потреб споживачів, а також стратегічного підходу до управління інноваційними процесами.

Детальний аналіз сучасних тенденцій та трендів інноваційного розвитку в різних сегментах туристичної галузі підтвердив домінуючу роль цифрових технологій як головного каталізатора змін. До ключових трендів, що визначають майбутнє туризму, віднесено не лише стрімкий розвиток онлайн-платформ та агрегаторів, які трансформують способи пошуку, бронювання та споживання туристичних послуг, але й зростаюче значення мобільних додатків як персональних помічників для туристів під час подорожі. Впровадження технологій штучного інтелекту розглядається як потужний інструмент для персоналізації туристичних пропозицій, автоматизації рутинних процесів, покращення якості обслуговування клієнтів та аналізу великих обсягів даних для прийняття обґрунтованих управлінських рішень. Особливу увагу приділено аналізу потенціалу віртуальної та доповненої реальності для збагачення туристичного досвіду, пропонуючи туристам нові форми інтерактивної взаємодії з культурною та природною спадщиною. Крім того, дослідження підкреслило зростання популярності сталих та

відповідальних форм туризму, що вимагають від туристичних підприємств та дестинацій впровадження інноваційних підходів до управління ресурсами, мінімізації негативного впливу на навколишнє середовище та підтримки місцевих громад.

Проведена комплексна оцінка впливу впровадження інновацій на конкурентоспроможність туристичних підприємств та дестинацій продемонструвала, що успішне використання сучасних інноваційних інструментів є визначальним фактором для досягнення стійких конкурентних переваг. Інновації сприяють не лише підвищенню якості та розширенню спектру туристичних послуг, але й оптимізації операційних витрат, залученню нових сегментів клієнтів, розширенню ринкової частки та формуванню позитивного іміджу на ринку. На основі проведеного аналізу розроблено ряд практичних рекомендацій для туристичних підприємств та органів управління туризмом щодо ефективного впровадження інновацій. Ці рекомендації включають необхідність розробки чіткої стратегії інноваційного розвитку, активного інвестування в цифрові технології та навчання персоналу, створення сприятливого середовища для розвитку інноваційних стартапів у сфері туризму, налагодження ефективної співпраці між різними стейкхолдерами для формування інноваційної екосистеми в туристичній галузі України, а також підтримку наукових досліджень та обміну досвідом у сфері інновацій в туризмі на національному та міжнародному рівнях. У висновку підкреслено, що активне та системне впровадження інновацій є ключовим фактором для забезпечення довгострокового та сталого розвитку туристичної галузі України в умовах швидкозмінного глобального середовища.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Вдовічен А. А., Вдовічена О. Г. Модель управління розвитком туристичного бізнесу території на інноваційному підході. *Економічний аналіз*. 2018. Т. 28. № 2. С. 9–20. URL: <https://www.econa.org.ua/index.php/econa/article/view/1512/6565656609>
2. Вишнеvsька Г. Впровадження інноваційних технологій в індустрії туризму. *Культурологічна думка*. 2017. № 11. С. 231–239. URL: https://www.culturology.academy/wp-content/uploads/KD11_Vyshnevskya.pdf
3. Голод А. П., Гончаренко М. Ф., Никига О. В., Євдощенко О. В. Інноваційні засади сталого розвитку етногастрономічного туризму в регіоні. *Менеджер*. 2020. № 4. С. 40–47. DOI: 10.35340/2308-104X.2020.89-4-05
4. Голод А. П. Безпека регіональних туристичних систем: теорія, методологія та проблеми гарантування. Монографія. Львів. ЛДУФК, 2017. 350 с.
5. Горбенко В. О. Розвиток віртуального туризму – перспективний напрямок туристичної індустрії. *Інформатика та інформаційні технології*. Матеріали студентської наукової конференції (м. Одеса, 20 квітня 2015 р.). Одеса: ОНЕУ, 2016. С. 44–47. URL: <http://dspace.oneu.edu.ua/jspui/bitstream/123456789/3031/1/Розвиток%20віртуального%20туризму%20%20перспективний%20напрямок%20туристичної%20і%20ндустрії.pdf>
6. Гребенюк Г. М., Чаркіна Т. Ю., Марценюк Л. В., Пікуліна О. В. Інноваційний підхід до розвитку туризму та готельно-ресторанного бізнесу України в умовах кризи. *Агросвіт*. 2021. № 5–6. С. 57–62. DOI: 10.32702/2306-6792.2021.5-6.57
7. Гурська І. С., Федуняк І. О., Стемковська І. В. Формування та перспективи розвитку ринку туристичних послуг в Україні під час та після

пандемії. *Агросвіт*. 2021. № 5–6. С. 63–67. DOI: 10.32702/2306-6792.2021.5-6.63.

8. Дорош Ю. С. Сучасний стан та перспективи розвитку героїко-патріотичного туризму у Галичині. *Вісник Львівського інституту економіки і туризму*. 2016. № 11. С. 169–180.

9. Єпик Л.І., Авершина Д.С. Сучасні тенденції та тренди в туристичній діяльності. *Актуальні проблеми та перспективи розвитку агропродовольчої сфери, індустрії гостинності та торгівлі. Тези доповідей III Міжнародної науково-практичної конференції*. Харків. 5 листопада 2024 р. С. 329–331

10. Зибарева О. В., Мельниченко Г. М., Чечетова-Терашвили Т. М., Чечетова Н. Ф. Інноваційний розвиток туризму в регіоні: проблеми і можливості. *Вісник Чернівецького торговельно-економічного інституту. Серія «Економічні науки»*. 2020. Вип. 1–2. С. 99–109. DOI: <http://doi.org/10.34025/2310-8185-2020-1.77-2.78.08>

11. Копець Г. Р., Кулиняк І. Я. Сучасні напрями розвитку підприємств у сфері туризму в Україні. *Вісник Національного університету «Львівська політехніка»*. Серія «Проблеми економіки та управління». 2020. Вип. 4. № 2. С. 37–48. DOI: <https://doi.org/10.23939/semi2020.02.037>

12. Крайнюк Л. М., Полчанінова І. Л., Покогодна М. М., Влащенко Н. М. Digital-інновації в секторі туризму та гостинності Харківського регіону. *Бізнес Інформ*. 2020. № 7. С. 100–112. DOI: <https://doi.org/10.32983/2222-4459-2020-7-100-112>

13. Кулиняк І. Я., Жигало І. І., Ярмола К. М. Туристична галузь в умовах пандемії COVID-19: тенденції та заходи підтримання. *Бізнес Інформ*. 2021. № 1. С. 177–184. DOI: <https://doi.org/10.32983/2222-4459-2021-1-177-184>

14. Лагодієнко В. В., Меліх О. О., Саркісян Г. О. Інноваційний вплив на регіональні туристичні ринки. *Вісник ХНАУ. Серія «Економічні науки»*. 2020. № 1. С. 366–377. DOI: <https://doi.org/10.31359/2312-3427-2020-1-366>

15. Лотиш О. Я. Стратегічний аналіз і оцінка можливостей інноваційного розвитку туристичної галузі України. *Ефективна економіка*. 2017. № 8. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=5717>
16. Миронов Ю. Б., Блащак І. М. Впровадження інноваційних технологій у систему спортивного туризму. *Вісник Львівського торговельно-економічного університету. Серія «Економічні науки»*. 2018. Вип. 55. С. 35–39. URL: https://tourlib.net/statti_ukr/myronov23.htm
17. Огієнко М. М., Огієнко А. В., Саркісян Г. О., Любаров Ю. Й. Формування інноваційної стратегії розвитку туристичного бізнесу в регіоні. *Вісник ХНАУ. Серія «Економічні науки»*. 2020. № 4. Ч. 2. С. 62–78. DOI: <https://doi.org/10.31359/2312-3427-2020-4-2-62>
18. Пацюк В. С. Індустріальний туризм як інструмент формування туристичної привабливості промислових регіонів (на прикладі Кривого Рогу). *Економічна та соціальна географія*. 2014. Вип. 2. С. 228–236. DOI: <https://doi.org/10.17721/2413-7154/2014.70.228-236>
19. Пилипенко О. С. Напрями вдосконалення розвитку сфери туризму на засадах інноваційних маркетингових технологій. *Причорноморські економічні студії*. 2019. Вип. 47. Ч. 1. С. 147–150. DOI: <https://doi.org/10.32843/bses.47-27>
20. Розпорядження Кабінету Міністрів України «Про схвалення Стратегії розвитку туризму та курортів на період до 2026 року» від 16.03.2017 р. № 168-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/168-2017-p#Text>
21. Савіцька О. П., Савіцька Н. В. Теоретико-методичні аспекти оцінювання конкурентоспроможності суб'єктів туристичної індустрії. *Вісник Національного університету «Львівська політехніка»*. 2013. № 776: «Менеджмент та підприємництво в Україні: сучасний стан та перспективи розвитку». С. 154–163. URL: <http://ena.lp.edu.ua/bitstream/ntb/26311/1/25-154-163.pdf>

22. Савіцька О. П., Савіцька Н. В. Стратегія розвитку туристичної індустрії в Україні: регіональні аспекти. *Вісник Національного університету «Львівська політехніка». Серія «Проблеми економіки та управління»*. 2013. № 754. С. 68–74. URL: <http://ena.lp.edu.ua:8080/bitstream/ntb/23348/1/11-68-74.pdf>
23. Савіцька О. П., Савіцька Н. В., Кулиняк І. Я. Формування туристичної привабливості території. *Науковий вісник НЛТУ України*. 2012. Вип. 22.15. С. 148–154.
24. Савіцька О. П., Федорович О. І. Культурний туризм: реалії та перспективи розвитку у Львівській області. *Науковий вісник НЛТУ України*. 2014. Вип. 24.01. С. 376–383. URL: https://nv.nltu.edu.ua/Archive/2014/24_1/376_Saw.pdf
25. Шандор Ф. Ф., Мінькович І. М. Бальнеологічний туризм. Туристичний маршрут «Мінеральні води Закарпаття» (Ужгород – Плоске – Поляна – Голубине – Свалява – Неліпино – Шаян – Драгово – Сойми – Келечин). *Науковий вісник Ужгородського університету. Серія «Економіка»*. 2015. Вип. 1. Т. 3. С. 152–156. URL: http://www.visnyk-ekon-old.uzhnu.edu.ua/images/pubs/45/3/45_3_152-156_Шандор_Мінькович.pdf
26. Шуптар-Пориваєва Н. Й., Губанова О. Р., Попова М. О., Андрущенко О. С. Перспективи інноваційного розвитку туристичної сфери в Україні в умовах коронавірусної кризи. *Соціально-економічні проблеми сучасного періоду України*. 2020. Вип. 6. С. 90–96. DOI: <https://doi.org/10.36818/2071-4653-2020-6-14>

ДОДАТКИ

Додаток 1

Апробація результатів дослідження

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Департамент науки і освіти Харківської обласної державної адміністрації
Державний біотехнологічний університет,
Факультет управління торговельно-підприємницькою та митною діяльністю
Харківська торгово-промислова палата
Краківський економічний університет (Польща)
Резекненська академія технологій (Латвія)
Варшавський університет наук про життя (Польща)
Азербайджанський університет кооперації (Азербайджан)
Стамбульський університет Айдин (Туреччина)
Батумський державний університет імені Шота Руставелі (Грузія)
Національний технічний університет «Харківський політехнічний інститут»
Сумський національний аграрний університет
Державний вищий навчальний заклад «Ужгородський національний
університет»
Полтавський науково-дослідний експертно-криміналістичний центр
Міністерства внутрішніх справ України

**АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ
АГРОПРОДОВОЛЬЧОЇ СФЕРИ,
ІНДУСТРІЇ ГОСТИННОСТІ ТА ТОРГІВЛІ**

**Тези доповідей
III Міжнародної науково-практичної конференції**

5 листопада 2024 р.

Харків

Продовження додатку 1

УДК [338.4+339](082)
А 43

Організаційний комітет:

Голова оргкомітету: *Михайлов В.М.*, д.т.н., проф.

Заступники голови: *Пенкіна Н.М.*, к.т.н., доц.; *Одарченко Д.М.*, д.т.н., проф.; *Савицька Н.Л.*, д.е.н., проф.; *Омельченко Г.Ю.*, к.е.н., доц.

Члени оргкомітету: *Сорокіна С.В.*, к.т.н., доц.; *Пахуча Е.В.*, к.е.н., доц.; *Хлопоніна-Гнатенко О.І.*, к.е.н., доц.; *Худавердієва В.А.*, к.е.н., доц.; *Полупан В.В.*, к.т.н., доц.; *Татар Л.В.*, к.т.н., доц.; *Карбівнича Т.В.*, к.т.н., доц.

Міжнародний науковий комітет: *Jan W. Wiktor*, Prof. Dr. Hab.; *Agata Malak-Rawlikowska*, Prof. Dr. Hab.; *Luiza Arbidane*, Dr. Oec.; *Esmā Tezcan*, Assist. Prof. Dr.; *Насібов Афуз Джаванипрогли*, PhD of Economic, Assoc. Prof.; *Anzor Devadze*, Cand. of Economic Sciences, Prof.; *Діана Райко*, д-р екон. наук, проф.; *Маргарита Лишенко*, д-р екон. наук, проф.; *Наталія Габчак*, канд. геогр. наук, доц.; *Інна Шурдук*, канд. техн. наук.

Конференцію включено до Переліку міжнародних, всеукраїнських науково-практичних конференцій здобувачів вищої освіти і молодих учених у 2024 році згідно з листом ІМЗО МОН України від 04.01.2024 № 21/08-7 «Про Перелік міжнародних, всеукраїнських науково-практичних конференцій здобувачів вищої освіти і молодих учених у 2024 році».

А43 **Актуальні проблеми та перспективи розвитку агропродовольчої сфери, індустрії гостинності та торгівлі** [Електронний ресурс]: тези доповідей Міжнар. наук.-практ. конф., 5 листопада 2024 р. / Державний біотехнологічний ун-т. – Електронні текстові дані. – Харків, 2024. – 1 електрон. опт. диск (CD-ROM); 12 см. – Назва з тит. екрана.

Збірник містить тези доповідей, у яких розглянуто проблеми методології та практики маркетингу та менеджменту підприємницької діяльності, індустрії туризму та готельно-ресторанного бізнесу, перспективи застосування сучасних інформаційних систем управління підприємствами і напрями вдосконалення експертних механізмів збалансованого розвитку України в умовах глобалізаційних викликів інформаційної економіки.

УДК [338.4+339](082)

Видається в авторській редакції

© Державний біотехнологічний
університет, 2024

Продовження додатку 1

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Департамент науки і освіти Харківської обласної державної адміністрації
Державний біотехнологічний університет,
Факультет управління торговельно-підприємницькою та митною діяльністю
Харківська торгово-промислова палата
Краківський економічний університет (Польща)
Резекненська академія технологій (Латвія)
Варшавський університет наук про життя (Польща)
Азербайджанський університет кооперації (Азербайджан)
Стамбульський університет Айдин (Туреччина)
Батумський державний університет імені Шота Руставелі (Грузія)
Національний технічний університет «Харківський політехнічний інститут»
Сумський національний аграрний університет
Державний вищий навчальний заклад «Ужгородський національний
університет»
Полтавський науково-дослідний експертно-криміналістичний центр
Міністерства внутрішніх справ України

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ АГРОПРОДОВОЛЬЧОЇ СФЕРИ, ІНДУСТРІЇ ГОСТИННОСТІ ТА ТОРГІВЛІ

**Тези доповідей
III Міжнародної науково-практичної конференції**

5 листопада 2024 р.

Харків
ДБТУ
2024

Продовження додатку 1

Акмен В.О., Сорокіна С.В., Пенкіна Н.М. Дослідження нових тенденцій розвитку туристичних напрямків	310
Андренко І.Б. Концепція Connected Room	312
Андренко І.Б., Ясинська А.О. Інтеграція послуг астролога в готельний бізнес	314
Белєвцова А.О., Омельченко Г.Ю. Виклики та перспективи оздоровчого туризму в Україні	316
Бондаренко Т., Мерчанський В.В. Фактори невизначеності на туристичному ринку	318
Бочан І.О. Місце і роль туристичних послуг у системі економічного розвитку країни	320
Гонга О.І. Європейські практики індустрії МІСЕ: досвід для України	322
Грібінник А.В. Вплив глобалізації та євроінтеграції на вітчизняну туристичну галузь	324
Древаль Д., Мерчанський В.В. Інноваційні технології маркетингу в туризмі	326
Єпик Л.І., Козирь К.А. Аналіз культурно-мистецьких фестивалів Сумської області	328
Єпик Л.І., Авершина Д.С. Сучасні тенденції та тренди в туристичній діяльності	329
Єпик Л.І., Войтенко І.О. Культурно-пізнавальний туризм: сучасний стан і перспективи	331
Єпик Л.І., Петренко Н.М. Історичне краєзнавство в туристичній діяльності	333
Єпик Л.І., Набієва Д.В. Сучасні напрямки рекреаційного туризму в Україні	335
Єпик Л.І., Скрипка А.В. Регіональний етногастрономічний туризм України	337
Животенко В.О., Богдан Я.С. Основні аспекти реалізації соціально-економічної політики в туристичній сфері	338
Каленська Г.О., Омельченко Г.Ю. Патріотичний туризм: чому українці обирають подорожі місцями історії та героїзму	340
Коваленко О.В. Розвиток інноваційних технологій у туристській діяльності	343
Купенко М.С. Цифровізація в розвитку туризму	345
Ликов В., Мерчанський В.В. Спеціальні стратегії розвитку туризму	347
Ловкайтес В.С. Нові можливості стратегічного менеджменту в туризмі в контексті цифрової трансформації	349

Продовження додатку 1

СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІ ТА ТРЕНДИ В ТУРИСТИЧНІЙ ДЯЛЬНОСТІ

Єпик Л.І., канд. іст. наук, доц.
Авершина Д.С., здобувач вищої освіти
Сумський національний аграрний університет,
м. Суми, Україна

Сучасний світ туризму переживає період активних змін і розвитку, багато в чому завдяки інноваціям, які впливають на всі його аспекти — від організації подорожей до взаємодії з туристами. Інновації стають ключовим фактором конкурентоспроможності туристичних підприємств і країн, адже вони допомагають підвищити якість послуг, поліпшити туристичний досвід і адаптуватися до нових викликів.

Цифрові технології значно змінили туристичну галузь. Сьогодні туристи можуть бронювати квитки, готелі та екскурсії за допомогою мобільних додатків, платформ для бронювання та сайтів. Розширене використання штучного інтелекту (AI) допомагає створювати персоналізовані пропозиції для клієнтів, надаючи рекомендації на основі їхніх вподобань та історії подорожей [1].

Віртуальна реальність (VR) та доповнена реальність (AR) також стають популярними інструментами в туризмі. Вони дозволяють туристам "відвідати" місця віртуально до того, як вони вирушать у подорож. Це може бути попередній перегляд готелю або екскурсія історичними пам'ятками у форматі 360°. Крім того, такі технології використовуються в музеях та на туристичних маршрутах для інтерактивного досвіду.

Сучасні тенденції в туризмі все більше зосереджуються на сталому розвитку. Туристи стають свідомішими у виборі місць для відпочинку та прагнуть мінімізувати свій екологічний слід. Це стимулює

329

туристичні компанії до впровадження екологічних практик: від використання відновлюваних джерел енергії до скорочення використання пластику.

Тренд на екотуризм та відповідальні подорожі зростає, де туристи відвідують природні заповідники та екоферми, підтримують місцеві спільноти та дотримуються принципів захисту навколишнього середовища.

Інтерес до етногастрономічного туризму продовжує зростати. Туристи шукають автентичні враження, бажаючи зануритися в місцеву культуру через гастрономію. Унікальні кулінарні подорожі, кулінарні майстер-класи та відвідування фермерських господарств стають важливими частинами туристичних маршрутів.

Окрім цього, культурний туризм продовжує залишатися популярним, проте інновації дозволяють створювати нові способи його

Продовження додатку 1

Окрім цього, культурний туризм продовжує залишатися популярним, проте інновації дозволяють створювати нові способи його представлення: інтерактивні музеї, аудіогіди в смартфонах, віртуальні екскурсії тощо [2].

Концепція "розумного" туризму стає все популярнішою завдяки технологіям IoT (Інтернет речей), які впливають на інфраструктуру та обслуговування туристів. "Розумні" міста використовують мережі сенсорів, системи відеонагляду та аналізу даних для покращення комфорту та безпеки туристів. Наприклад, спеціальні додатки допомагають знайти вільне місце для паркування, відстежити рух громадського транспорту або дізнатися інформацію про пам'ятки просто на ходу.

Креативний туризм, який передбачає активну участь туристів у створенні власних унікальних вражень, стає трендом. Наприклад, туристи можуть брати участь у місцевих майстер-класах, створювати власні вироби народного мистецтва або жити разом із місцевими мешканцями, дізнаючись про їхній спосіб життя [3].

Туризм, спрямований на поліпшення здоров'я та самопочуття, продовжує активно розвиватися. Велнес-тури, що включають спа-процедури, йогу, медитацію та спеціальні дієти, набирають популярності серед людей, які шукають можливість відновити фізичну і ментальну рівновагу.

Інновації в туризмі змінюють традиційні уявлення про подорожі та відкривають нові можливості для туристів і підприємств. Цифрові технології, екологічна свідомість, креативність та персоналізовані підходи створюють основу для розвитку сучасного туризму, дозволяючи кожному мандрівникові знайти свій унікальний досвід.

Список використаних джерел

1. Гончаренко, М. Цифрові технології в туристичній індустрії. *Туризм і рекреація*. 2020. № 5. С. 45–52.
2. Зубарев, О. Сталій туризм і його значення в сучасному світі. *Туризм і сталій розвиток*. 2023. № 1. С. 28–35.
3. Поліщук, В. Креативний туризм як інноваційний підхід у розвитку туристичної галузі. *Вісник туризму*. 2021. № 3. С. 18–24.

Апробація результатів дослідження

Додаток 2

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

СУМСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ
АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

МАТЕРІАЛИ

науково-практичної конференції
викладачів, аспірантів та студентів
Сумського НАУ

(14-18 квітня 2025 р.)

Продовження додатку 2

УДК 631.4(477.52-25(06))

Рекомендовано до друку науково-координаційною радою Сумського національного аграрного університету (протокол № 9 від 17.04.2025 р.)

Редакційна колегія:

Данько Ю.І., д.е.н., професор
Ярошук Р.А., к.с.-г.н., доцент
Бричко А.М., к.е.н., доцент
Думанчук М.Ю., к.т.н., доцент
Кисельов О.Б., к.с.-г.н., доцент
Масик І.М., к.с.-г.н., доцент
Михайліченко М.А., к.і.н., доцент
Срібняк Н.М., к.т.н., доцент
Степанова Т.М., к.т.н., доцент
Шкромада О.І., д.вет.н., професор

М 34 Матеріали науково-практичної конференції викладачів, аспірантів та студентів Сумського НАУ (14-18 квітня 2025 р.). – Суми, 2025. – 467 с.

У збірку увійшли тези доповідей науково-практичної конференції викладачів, аспірантів та студентів Сумського національного аграрного університету.
Для викладачів, студентів, аспірантів інших навчальних закладів.

Відповідальність за точність наведених фактів, цитат та ін. лягає на авторів опублікованих матеріалів. Передрук матеріалів з дозволу редакції.
Друкується в авторській редакції

© Сумський національний
аграрний університет, 2025

Продовження додатку 2

Матеріали НПК викладачів, аспірантів та студентів Сумського НАУ (14-18 квітня 2025 р.) 457

Прокопенко Р. А. ВПЛИВ ГУСТОТИ СІВБИ НА ЯКІСТЬ ЗЕРНА ПШЕНИЦІ ЯРОЇ В УМОВАХ ПІВНІЧНО-СХІДНОГО ЛІСОСТЕПУ УКРАЇНИ.....	101
Сивак Я. П. ВПЛИВ МІКРОДОБРИВА ТА РЕГУЛЯТОРА РОСТУ НА ВРОЖАЙНІСТЬ ТЮТЮНУ.....	102
Цеділін А. В., Шайденко П. В. ВПЛИВ РЕГУЛЯТОРІВ РОСТУ ТА КОМПЛЕКСНОГО МІКРОДОБРИВА НА ЯКІСНІ ПОКАЗНИКИ ЗЕРНА СОРТІВ ПШЕНИЦІ ОЗИМОЇ.....	103
Авершина Д. С. СУЧАСНІ ТУРИСТИЧНІ ТRENДИ.....	104
Алейнова П. Д. ТУРИСТИЧНА ПРИВАБЛИВІСТЬ БОЛГАРІЇ ТА РУМУНІЇ.....	105
Беримець О. С. СУЧАСНІ ПРОБЛЕМИ ТУРИЗМУ В УКРАЇНІ.....	106
Будьонний В. Ю. ЗАСТОСУВАННЯ ІННОВАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ У ТУРИСТИЧНОМУ БІЗНЕСІ ..	107
Борт М. Г. ТУРИСТИЧНИЙ ПОТЕНЦІАЛ СЛОБІДСЬКОЇ УКРАЇНИ.....	108
Вашенко В. Р. НЕМАТЕРІАЛЬНА КУЛЬТУРНА СПАДЩИНА У ТУРИСТИЧНОМУ БІЗНЕСІ	109
Віленський В. О. УКРАЇНСЬКО-ПОЛЬСЬКА СПІВПРАЦЯ У ТУРИСТИЧНІЙ ГАЛУЗІ.....	110
Войтенко І. О. ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ КУЛЬТУРНО-ПІЗНАВАЛЬНОГО ТУРИЗМУ В УКРАЇНІ	111
Гетьман Х. С. ТУРИСТИЧНА ПРИВАБЛИВІСТЬ НІМЕЧЧИНИ ТА ІТАЛІЇ.....	112
Дрозденко А. В. МОДЕРНІЗАЦІЯ ТУРИСТИЧНОЇ ІНФРАСТРУКТУРИ ПОЛЬЩІ ЯК СТРАТЕГІЧНИЙ НАПРЯМ ЗМІЦНЕННЯ ЇЇ ПОЗИЦІЙ НА СВІТОВОМУ ТУРИСТИЧНОМУ РИНКУ	113
Іщенко Ю. Ю. ВІДНОВЛЮВАЛЬНИЙ ТУРИЗМ В СУМСЬКІЙ ОБЛАСТІ.....	114
Кожушко А. ТУРИСТИЧНА ПРИВАБЛИВІСТЬ ВЕЛИКОБРИТАНІЇ ТА ШВЕЙЦАРІЇ.....	115
Коваленко В. І. СТАЛІСТЬ ДОВКІЛЛЯ ЯК СУЧАСНИЙ ТУРИСТИЧНИЙ ТRENД.....	116
Лагуткіна М. В. ТУРИСТИЧНА ПРИВАБЛИВІСТЬ НІДЕРЛАНДІВ ТА ЧЕХІЇ.....	117
Лесик Л. О. ІНТЕРАКТИВНІ МУЗЕЙНІ ЕКСПОЗИЦІЇ ЯК СУЧАСНИЙ ТRENД.....	118
Лесик Л. О. МАКРОЕКОНОМІЧНІ ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ УКРАЇНИ У КОНТЕКСТІ ГЛОБАЛЬНОЇ ЕКОНОМІКИ.....	119
Лесик Л. О. ЯПОНСЬКИЙ ПІДХІД РЕСТОРАННОГО БІЗНЕСУ: ПЕРСПЕКТИВИ ДЛЯ УКРАЇНИ.....	120
Марченко Є. В. ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЯКОСТІ ПОСЛУГ В СИСТЕМІ ЕКСТРЕМАЛЬНОГО ТУРИЗМУ ...	121
Набієва Д. В. РЕКРЕАЦІЙНИЙ ТУРИЗМ: СТАН І ПРОБЛЕМИ.....	122
Оксененко Є. О. ОСОБЛИВОСТІ ДІЯЛЬНОСТІ ГОТЕЛЬНИХ ЗАКЛАДІВ УКРАЇНИ В УМОВАХ ВОЄННИХ ДІЙ.....	123
Пташніченко С. О. ТУРИСТИЧНА ПРИВАБЛИВІСТЬ РИМУ.....	124
Рахмаїл М. О. ГІРСЬКИЙ ТУРИЗМ В КАРПАТАХ.....	125
Река В. О. ОСОБЛИВОСТІ РОЗВИТКУ КІННОГО ТУРИЗМУ В УКРАЇНІ У ВІЙСЬКОВИЙ ЧАС	126
Ростока В. С. ПРИГОДНИЦЬКИЙ ТУРИЗМ: ПРОБЛЕМИ І ПЕРСПЕКТИВИ.....	127
Сердюк Є. І. ОСОБЛИВОСТІ ДЕРЖАВНОЇ ПОЛІТИКИ УКРАЇНИ У РЕАЛІЗАЦІЇ ТУРИСТИЧНОГО ПОТЕНЦІАЛУ.....	128
Слинько Р. М. ФЕШН-ТУРИЗМ В УКРАЇНІ.....	129
Стасюк І. О. АНАЛІЗ НАПРЯМІВ ДЕРЖАВНОЇ РЕГІОНАЛЬНОЇ ПОЛІТИКИ У СФЕРІ ТУРИЗМУ УКРАЇНИ.....	130
Таран Д. Ю. МОРАЛЬНО-ЕТИЧНІ ПРОБЛЕМИ ВОЄННОГО ТУРИЗМУ.....	131
Ткаченко Ж. В. ПРОБЛЕМИ І ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ РИНКУ РЕКЛАМИ ТУРИСТИЧНОЇ СФЕРИ У ПІСЛЯВОЄННИЙ ПЕРІОД.....	132
Шейкіна П. ІТАЛІЯ. ОСОБЛИВОСТІ РЕСТОРАННОГО БІЗНЕСУ	133
Шейкіна П. С. РЕКЛАМА ТУРИСТИЧНОГО ПРОДУКТУ ТА ЇЇ ОСОБЛИВОСТІ В СУЧАСНИХ УМОВАХ.....	134
Шкурко К. С. ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ ФУНКЦІОНУВАННЯ ТА РОЗВИТКУ МІЖНАРОДНИХ ТУРИСТИЧНИХ ОРГАНІЗАЦІЙ.....	135
Мордань А. О. АНАЛІЗ ВИДОВОГО ТА СОРТОВОГО РІЗНОМАНІТТЯ РОДУ SYRINGA L В САДОВО-ПАРКОВОМУ ГОСПОДАРСТВІ.....	136
БІОЛОГО-ТЕХНОЛОГІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ	
Рубцов І.О. ОСОБЛИВОСТІ РОСТУ І РОЗВИТКУ РЕМОНТНИХ ТЕЛИЦЬ УКРАЇНСЬКОЇ ЧОРНО-РЯБОЇ МОЛОЧНОЇ ПОРОДИ НА ЧЕРНІГІВЩИНІ	138
Рубцов І.О. ОСОБЛИВОСТІ РОЗВИТКУ ГОСПОДАРСЬКО-КОРИСНИХ ОЗНАК СИМЕНТАЛЬСЬКОЇ І УКРАЇНСЬКОЇ ЧЕРВОНО-РЯБОЇ НА СУМЩИНІ.....	139
Рубцов І.О. ФОРМУВАННЯ БАЖАНОГО ТИПУ ХУДОБИ СИМЕНТАЛЬКОЇ ПОРОДИ НА ЧЕРНІГІВЩИНІ.....	140
Кроковий І., Кучеренко А. ВПЛИВ ОСНОВНИХ ТЕХНОЛОГІЧНИХ ПРОЦЕСІВ ПЕРЕРОБКИ МОЛОКА НА ЙОГО ЯКІСТЬ	141
Гончар В'ячеслав СУЧАСНІ ТЕХНОЛОГІЇ ПЕРЕРОБКИ ПРОДУКЦІЇ СВИНАРСТВА.....	142
Бельченко А.С. МОЛОЧНА ПРОДУКТИВНОСТІ КОРІВ В УМОВАХ ТОВ "КОМИШУВАТСЬКИЙ МОЛОЧНИЙ КОМПЛЕКС".....	143
Сльцина С.В. РОЛЬ ІЗРАЇЛЬСЬКИХ КІНОЛОГІЧНИХ КЛУБІВ У РОЗВИТКУ ВИСТАВКОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ.....	144

Продовження додатку 2

СУЧАСНІ ТУРИСТИЧНІ ТРЕНДИ

Авершина Д. С., студ. 5 курсу ФАТП
Науковий керівник: доцент Л. І. Єлик
Сумський НАУ

Туристична галузь є однією з найбільш динамічних і чутливих до змін сфер світової економіки та культури. За останні роки світовий туризм зазнав суттєвих трансформацій під впливом глобальних викликів, серед яких пандемія COVID-19, збройні конфлікти, економічні кризи, кліматичні зміни та розвиток цифрових технологій. Ці фактори стали каталізатором формування нових тенденцій у сфері туризму, які визначають його сучасний ландшафт та перспективи подальшого розвитку.

Однією з ключових тенденцій сучасного туризму є зростання попиту на сталий та відповідальний туризм. Суспільство дедалі більше усвідомлює негативні наслідки масового туризму для навколишнього середовища, культурної спадщини та місцевих громад. Туристи прагнуть подорожувати «екологічно чисто», залишаючи мінімальний вплив на природу, підтримуючи локальну економіку та з повагою ставлячись до культурних особливостей регіонів. Це сприяє розвитку концепції «slow tourism» — повільного туризму, який орієнтується на глибоке занурення у місцеву культуру та неспішне знайомство з регіоном.

Водночас спостерігається активне поширення цифрового туризму та інтеграції новітніх технологій у туристичний процес. Віртуальні тури, доповнена реальність (AR), мобільні додатки для самостійних подорожей, онлайн-екскурсії та інтерактивні карти відкривають нові можливості для подорожей без фізичного переміщення або для попереднього ознайомлення з туристичними об'єктами. Пандемія значно прискорила впровадження цифрових рішень, і сьогодні туристи активно використовують онлайн-сервіси для планування подорожей, бронювання квитків, проживання та отримання інформації про дестинації.

Ще одним виразним трендом є розвиток локального та внутрішнього туризму. В умовах обмеженого міжнародного сполучення та підвищеної вартості подорожей туристи почали активно відкривати для себе маловідомі або недооцінені локації у власній країні. Це призвело до відродження інтересу до національної історії, культури та природи, а також стимулювало економічний розвиток малих міст, сіл та регіонів, які раніше не були популярними серед туристів.

Популярності набирає і туризм, орієнтований на досвід та емоції. Сучасні мандрівники шукають не стільки відпочинку, скільки можливості отримати унікальні враження, спробувати нові види активності, познайомитися з автентичними традиціями, взяти участь у місцевих обрядах або фестивалях. В цьому контексті активно розвиваються такі напрямки, як гастрономічний туризм, етнотуризм, агротуризм, військовий туризм, а також культурно-пізнавальні подорожі.

Особливу увагу туристів привертає туризм без натовпів (anti-mainstream tourism), коли мандрівники уникають традиційних туристичних маршрутів та шукають автентичні місця, де можна відчути справжню атмосферу регіону. Це явище є реакцією на перенасиченість відомих туристичних об'єктів та бажання уникнути туристичних «пасток».

У сучасному туризмі зростає значення здоров'я та безпеки. Після пандемії туристи надають перевагу подорожам з чіткими стандартами санітарії, можливістю отримати якісні медичні послуги, комфортними умовами проживання та організованими маршрутами. Одночасно популярності набуває оздоровчий туризм: спа-курорти, йога-тури, ретрит-подорожі, wellness-напрямки, що поєднують відпочинок та турботу про фізичне й ментальне здоров'я.

Варто також відзначити тренд на персоналізацію туристичних послуг. Сучасний турист прагне індивідуального підходу, що враховує його інтереси, потреби та фінансові можливості. Туристичні оператори дедалі частіше пропонують tailor-made подорожі, створені за бажанням клієнта.

У європейському та світовому контексті важливим є розвиток прикордонного туризму, який базується на культурних, історичних та соціально-економічних зв'язках суміжних територій. В Україні особливо актуальним стає розвиток етнічного, транскордонного та історико-культурного туризму, зокрема у прикордонних регіонах із Польщею, Румунією, Словаччиною та Угорщиною.

Отже, сучасні туристичні тренди демонструють переорієнтацію галузі на емоційність, автентичність, екологічність та інноваційність. Туризм стає не просто подорожжю, а цінним досвідом, способом пізнати себе та світ, встановити міжкультурні зв'язки та сприяти сталому розвитку регіонів. Розуміння цих тенденцій є запорукою успішного планування туристичної діяльності, створення конкурентоспроможних туристичних продуктів та формування позитивного іміджу територій.

Декларація академічної доброчесності

Я, Авершина Дар'я Сергіївна, студентка групи ЗТУР 2001-1 Сумського національного аграрного університету зобов'язуюсь дотримуватися принципів академічної доброчесності під час виконання кваліфікаційної роботи. Я поінформований, що у разі порушення мною академічної доброчесності під час виконання кваліфікаційної роботи повинен буду нести академічну та/або інші види відповідальності і до мене можуть бути застосовані заходи дисциплінарного характеру за порушення академічної доброчесності та етики академічних взаємовідносин, в тому числі, кваліфікаційна робота може бути анульована з наступним відрахуванням із університету.

Також усвідомлюю, що до мене у майбутньому може бути застосована процедура позбавлення ступеня вищої освіти та відповідної кваліфікації, якщо свідомо вчинене порушення академічної доброчесності не буде виявлено підчас перевірки кваліфікаційної роботи на наявність текстових запозичень відповідно до встановленої в університеті процедури з використанням ліцензованих програмних продуктів.

_____р.
